

RAPORTUL PRIVIND EVOLUȚIA SISTEMULUI DE PENSII PRIVATE ÎN PRIMELE 9 LUNI ALE ANULUI 2022

Raportul privind evoluția sistemului de pensii private în primele nouă luni ale anului 2022

Notă

Acest raport prezintă evoluția pieței pensiilor private în primele nouă luni ale anului 2022. Raportul este realizat pe baza datelor raportate de către administratorii de fonduri de pensii pentru primele nouă luni ale anului 2022.

Ca urmare a rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele. Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, cod poștal 050092, București

TELVERDE: 0800.825.627 / Internet: <http://www.asfromania.ro> / E-mail: office@asfromania.ro

CUPRINS

Sinteză.....	3
1. Contextul macroeconomic și internațional	4
2. Piața pensiilor private din România.....	17
3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II	20
3.1. Valoarea activelor	20
3.2. Participanți	21
3.3. Contribuții	22
3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	25
3.5. Structura investițiilor	26
3.6. Rate de rentabilitate	30
4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III	34
4.1. Valoarea activelor	34
4.2. Participanți	35
4.3. Contribuții	37
4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	39
4.5. Structura investițiilor	40
4.6. Rate de rentabilitate	44
5. Fondurile de pensii ocupaționale	47
Lista grafice	48
Lista tabele	49

Sinteză

Uniunea Europeană și zona euro au înregistrat creșteri economice consistente în primele două trimestre ale anului 2022, însă în trimestrul III creșterea reală a PIB-ului a încetinit semnificativ. În trimestrul IV al anului 2022, Comisia Europeană prognozează intrarea în recesiune a UE, zonei euro și majorității statelor membre. În România, în trimestrul III 2022, creșterea PIB a fost superioară creșterii din UE și zona euro. Totuși, pentru anul 2023, cele mai recente prognoze ale principalelor instituții internaționale semnalează o înrăutățire a perspectivelor economice.

Rata anuală a inflației în zona euro a atins maxime record, ajungând la 10,6% în octombrie 2022, iar pe termen scurt, se estimează că va rămâne ridicată din cauza creșterii prețurilor la energie și alimente, a penuriei de aprovizionare și a efectelor redeschiderii economiei. În România, rata anuală a inflației a fost în luna octombrie 2022 de 15,3%.

Fondurile de pensii private din România au cumulat active în cuantum de 92,04 miliarde lei la finalul lunii septembrie 2022, în creștere cu 2% comparativ cu luna septembrie a anului anterior, dar în scădere cu 0,5% comparativ cu decembrie 2021. Comparativ cu luna iunie 2022, activele totale ale fondurilor de pensii private au crescut cu 1,5%. Astfel, la finalul primelor nouă luni ale anului 2022, fondurile de pensii administrate privat (Pilonul II) au cumulat active în cuantum de 88,71 miliarde lei, cu 2% mai mult față de luna septembrie a anului anterior, în scădere cu 0,5% comparativ cu finalul anului 2021 și în creștere cu 1,5% comparativ cu luna iunie 2022. Fondurile de pensii facultative (Pilonul III) au cumulat active în valoare de 3,34 miliarde de lei, cu 0,5% mai mult față de aceeași perioadă a anului anterior, în scădere cu 2% față de luna decembrie 2021 și în creștere cu 1,1% comparativ cu luna iunie 2022.

Instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcare la piață, indiferent de perioada de timp pentru care sunt prevăzute a fi deținute în portofolii. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Cu toate acestea, orizontul investițional al fondurilor de pensii private este unul pe termen lung, fondurile demonstrând o bună reziliență în urma șocurilor care au afectat piețele financiare în trecut.

La 30 septembrie 2022, erau înscriși 8.512.355 de participanți la cele 17 fonduri de pensii private, la finalul lunii decembrie 2021 fiind înregistrați un număr de 8.357.559 de participanți. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 30 septembrie 2022 a fost de 7.908.319 de persoane, față de 7.793.087 de persoane înregistrate în luna decembrie a anului 2021. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 30 septembrie 2022, a fost de 604.036 de persoane, comparativ cu 564.472 de persoane înregistrate la 31 decembrie 2021.

Politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital, în timp ce ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta 74% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, iar un procent de 21% a fost investit în acțiuni la finalul primelor nouă luni ale anului 2022.

1. Contextul macroeconomic și internațional

Contextul macroeconomic

Creșterea economică

Evoluțiile macroeconomice și financiare la nivel global sunt în continuare influențate de inflația ridicată, criza costului vieții, războiul din Ucraina, precum și de înăsprirea condițiilor financiare în urma creșterii accelerate a ratei inflației. Invazia Rusiei în Ucraina provoacă în continuare consecințe însemnate asupra economiei globale, în condițiile în care Rusia a redus livrările de gaze naturale, generând o criză energetică severă în Europa ce a condus la creșterea costurilor de trai și la îngreunarea activității economice. În aceste circumstanțe, incertitudinile și riscurile privind evoluțiile în următoarea perioadă rămân ridicate.

FMI (World Economic Outlook, octombrie 2022) estimează o încetinire a creșterii globale, de 3,2% în 2022 și 2,7% în 2023, fiind cel mai slab profil de creștere din 2001, cu excepția crizei financiare globale din 2008 și a fazei acute a pandemiei de COVID-19.

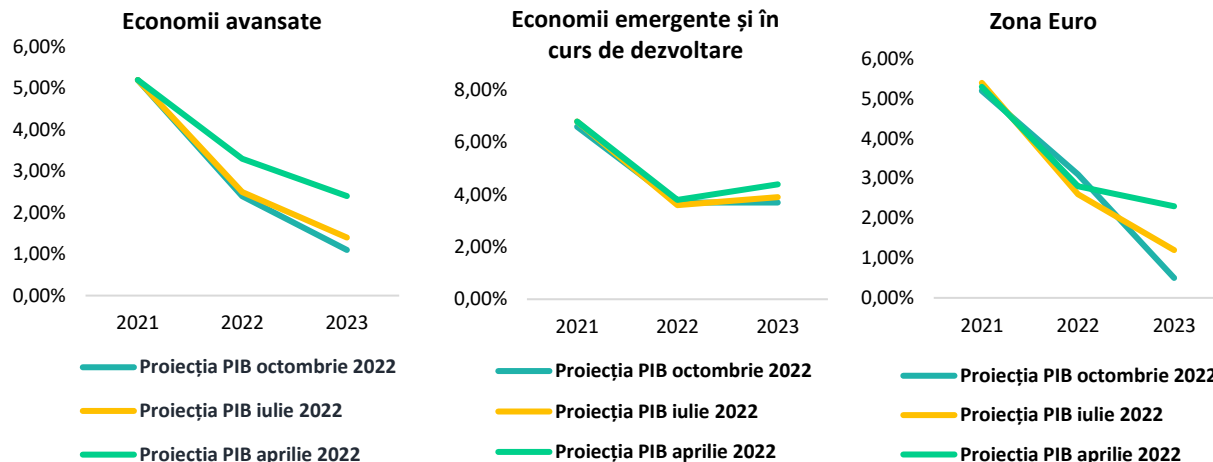
Comparând estimările FMI privind creșterea economică publicate în octombrie 2022, cu estimările din aprilie și iulie 2022, acestea au fost revizuite în scădere pentru economiile avansate, la 2,4% pentru 2022 și la 1,1% pentru 2023. Pentru economiile emergente și în curs de dezvoltare, creșterea economică a fost ajustată în scădere pentru anul 2023, la 3,7% (față de estimările de 4,4% și 3,9%, din aprilie, respectiv iulie), rămânând însă aproape neschimbată pentru 2022, la 3,7% (față de estimările de 3,8% și 3,6% din aprilie, respectiv iulie). Economiiile emergente și în curs de dezvoltare sunt prognozate să crească mai mult față de economiile avansate.

Pentru zona euro, creșterea PIB a fost ajustată în creștere pentru anul **2022**, la **3,1%** (față de estimările de 2,8% și 2,6% din aprilie, respectiv iulie), însă în scădere pentru **2023**, la **0,5%** (față de estimările de 2,3% și 1,2% din aprilie, respectiv iulie).

Pentru **România**, creșterea economică este previzionată de FMI la **4,8% în 2022** nemodificată față de proiecția efectuată în septembrie în conformitate cu articolul IV¹, iar pentru anul 2023, **creșterea economică a fost ajustată la 3,1%, de la 3,4%.**

¹ În conformitate cu articolul IV din Statutul FMI, de obicei anual, FMI poartă discuții bilaterale cu membrii acestuia. O delegație vizitează țara, colectează informații economice și financiare și discută cu oficialii țării respective evoluțiile și politicile economice ale țării. La întoarcerea la sediu, personalul întocmește un raport, care constituie baza pentru discuții de către Comitetul executiv.

Grafic 1 Prognozele FMI ale PIB-ului

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor FMI, World Economic Outlook, iulie/aprilie/octombrie 2022

În cadrul previziunilor de toamnă, Comisia Europeană preconizează că UE, zona euro și majoritatea statelor membre vor intra în **recesiune în trimestrul IV 2022**. Cu toate acestea, creșterea PIB-ului real în 2022 este estimată de Comisia Europeană la 3,3% în UE și de 3,2% în zona euro, peste nivelul de 2,7% preconizat în prognozele intermediare din vară, datorită dinamicii puternice din 2021 și creșterii din prima jumătate a anului. Pentru anul 2023, creșterea PIB este preconizată să ajungă la 0,3% în 2023 în ansamblu, atât în UE, cât și în zona euro, iar până în anul 2024, creșterea economică va ajunge, în medie, la 1,6% în UE și la 1,5% în zona euro.

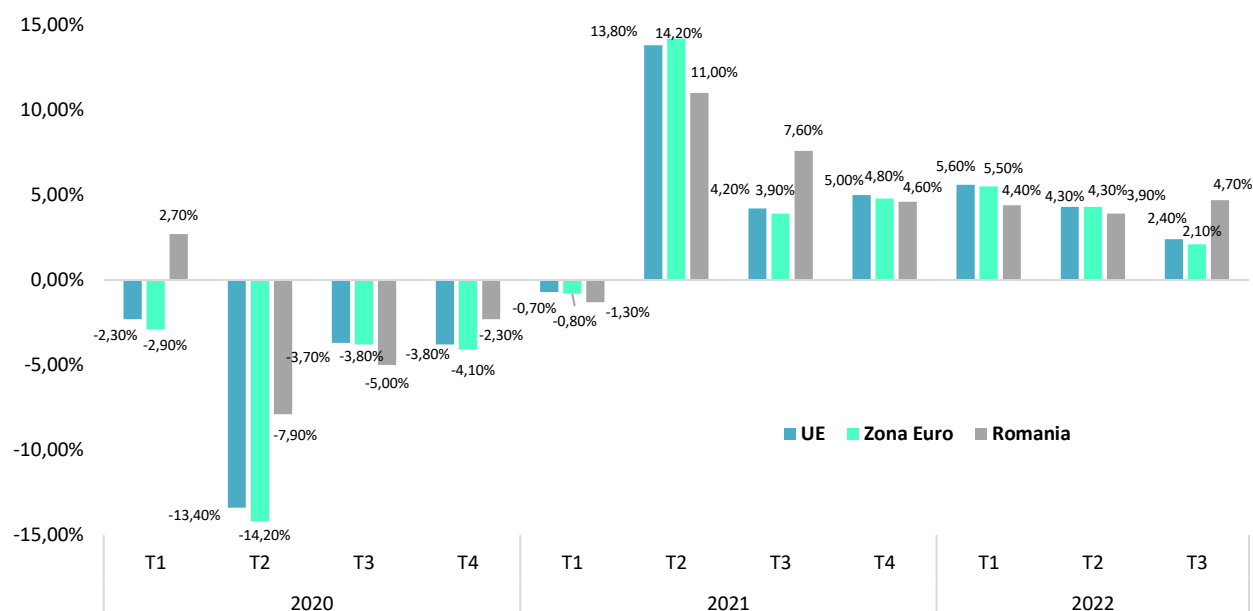
Pentru România, Comisia Europeană a revizuit creșterea PIB-ului în 2022 la 5,8%, în creștere față de prognoza din vară, de 3,8%. Pentru anul 2023, estimarea creșterii economice este de 1,8%, în scădere față de scenariul din vară de 2,9%.

Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP) a prevăzut în anul 2022 o creștere economică de 4,6%, cu 1,1 pp peste nivelul estimat în scenariul din prognoza de vară (3,5%). Pentru anul 2023 se anticipează o decelerare a creșterii economice la 2,8%, cu 0,9 pp sub nivelul prognozei de vară (3,7%), în condițiile în care efectele defavorabile ale actualului context geopolitic vor continua și vor deveni mai vizibile la nivel european. Conform CNSP, după o încetinire a activității în primele două trimestre, aceasta se va relansa sub influența pozitivă a construcțiilor (5,9%) și a serviciilor (3%), în condițiile de oportunitate legate de exploatarea resurselor naționale și intrărilor de fonduri europene.

În trimestrul III 2022, PIB-ul (serie ajustată sezonier) a crescut cu 0,2% atât în zona euro, cât și în UE, comparativ cu trimestrul II 2022, conform estimării semnal publicate de Eurostat. În al doilea trimestru al anului 2022, PIB-ul a crescut cu 0,8% în zona euro și cu 0,7% în UE. **Comparativ cu același trimestru al anului precedent, PIB-ul a crescut cu 2,1% în zona euro și cu 2,4% în UE în trimestrul 2022**, după o creștere de 4,3% atât în zona euro, cât și în UE în trimestrul II 2022.

În România, **produsul intern brut** a înregistrat în trimestrul III 2022, o creștere față de același **trimestru al anului precedent cu 4,0% pe seria brută și cu 4,7% pe seria ajustată sezonier**. Comparativ cu trimestrul II 2022, în trimestrul III 2022, produsul intern brut a crescut cu 1,3% (serie ajustată sezonier).

Grafic 2 Evoluția PIB real, variație procentuală față de aceeași perioadă a anului precedent, date ajustate sezonier și calendaristic

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor Eurostat

Tabel 1 Previziuni ale creșterii economice pentru România

	2021	FMI		CE		CNSP	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
Proгноză PIB real	5,9	4,8	3,1	5,8	1,8	4,6	2,8

Sursa: FMI - World Economic Outlook – octombrie 2022, CE – prognoza de toamnă 2022, CNSP – prognoza de toamnă 2022

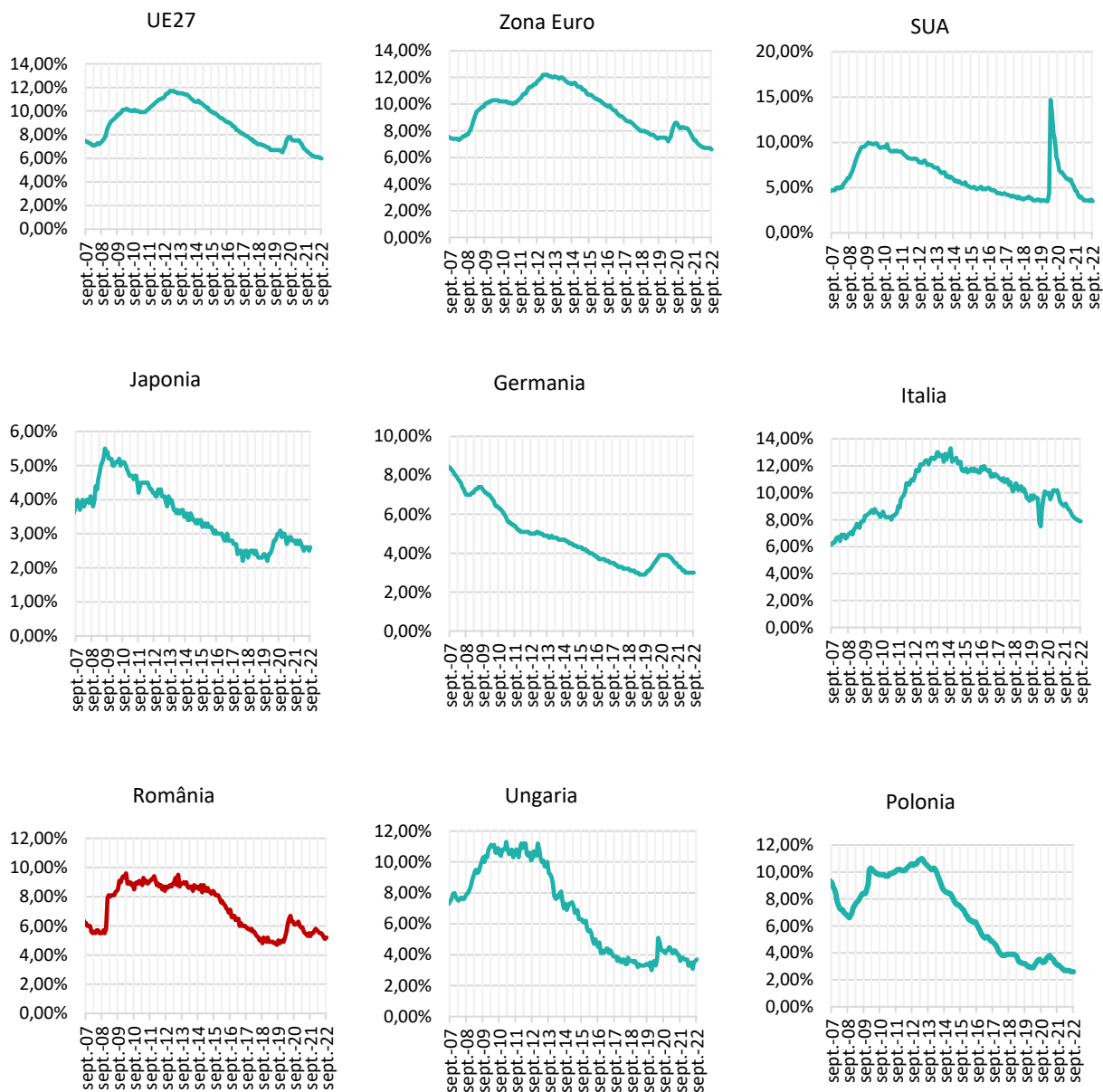
Piața muncii

Rata șomajului (serie ajustată sezonier) în zona euro a fost de 6,6% în septembrie 2022, în scădere de la 6,7% față de august 2022 și de la 7% față de decembrie 2021. Printre țările care au înregistrat o scădere a ratei șomajului în septembrie 2022 se numără Austria și Franța, iar printre țările cu rate stabile ale șomajului se numără Germania, Italia și Spania.

Se observă diferențe semnificative ale pieței muncii între țări, astfel că Spania (12,7%) și Grecia (11,8%) sunt economiile cu cele mai mari rate ale șomajului, iar Malta și Germania (ambele 3,0%) au cele mai scăzute rate ale șomajului.

În România, rata șomajului a fost în luna septembrie de 5,2%, în creștere cu 0,1 pp față de cea înregistrată în luna august 2022 (5,1%). Se reține atenția către nivelul ridicat al ratei șomajului în rândul tinerilor (15-24 ani), de 22,8%.

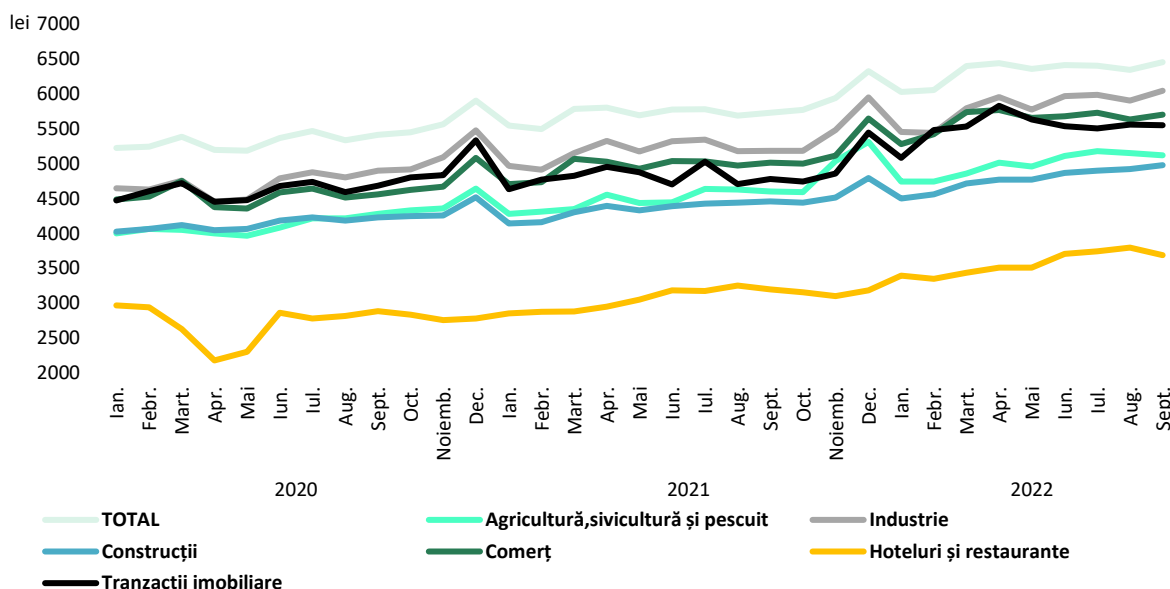
Grafic 3 Rata șomajului (ianuarie 2007 – septembrie 2022), date ajustate sezonier

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor Eurostat

În luna septembrie 2022, câștigul salarial mediu brut a fost 6.457 lei, cu 725 lei (+12,7%) mai mare decât în luna septembrie 2021. Valorile cele mai mari ale câștigului salarial mediu brut s-au înregistrat în fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului (27.285 lei), iar cele mai mici în fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (3.670 lei) și hoteluri și restaurante (3.690 lei).

Grafic 4 Câștigul salarial brut

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor INS

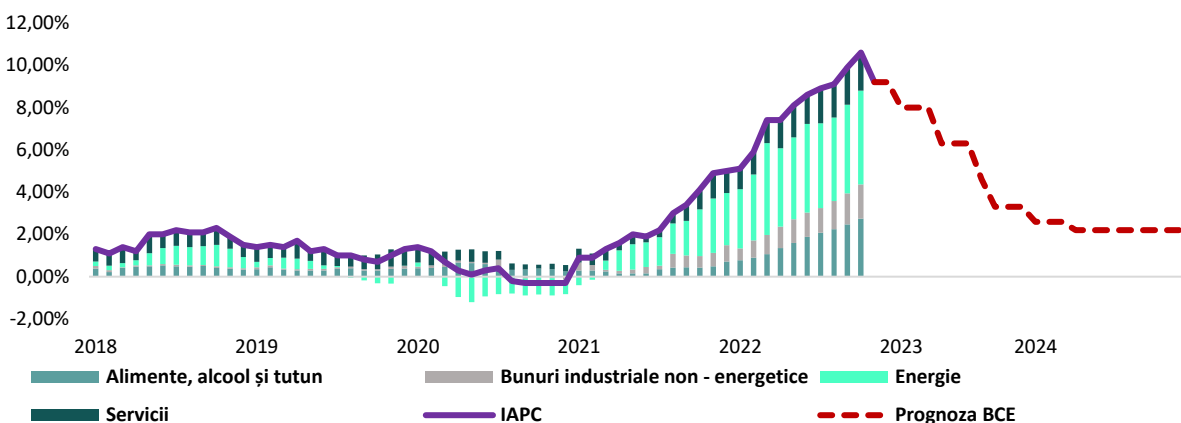
Rata inflației

FMI estimează că inflația globală va ajunge la 8,8% în 2022, dar va scădea la 6,5% în 2023 și la 4,1% până în 2024. FMI evidențiază faptul că politica monetară ar trebui să mențină traseul pentru a restabili stabilitatea prețurilor, iar politica fiscală ar trebui să urmărească atenuarea presiunilor legate de costul vieții, menținând în același timp o poziție suficient de strictă, aliniată cu politica monetară. Mai mult, reformele structurale pot sprijini în continuare lupta împotriva inflației prin îmbunătățirea productivității și reducerea constrângerilor de aprovizionare, în timp ce cooperarea multilaterală este necesară pentru accelerarea tranziției la energia verde și prevenirea fragmentării.

Rata anuală a inflației în zona euro (măsurată prin indicele armonizat al prețurilor de consum - IAPC) a fost de 10,6% în octombrie 2022, în creștere comparativ cu luna septembrie (9,9%). În luna octombrie 2021, rata anuală a inflației a fost de 4,1%. Cea mai mare contribuție la rata anuală a inflației din zona euro a avut-o componenta de energie (4,44 pp), urmată de alimente, alcool și tutun (2,74 pp), servicii (1,82 pp) și bunuri industriale neenergetice (1,62 pp).

Conform BCE, rata inflației IAPC în zona euro va rămâne ridicată pe termen scurt din cauza creșterii prețurilor la energie și alimente, a penuriei de aprovizionare și a efectelor redeschiderii economiei. Pe măsură ce acești factori se estompează, rata inflației este de așteptat să scadă de la o medie de 8,1% în 2022, la 5,5% în 2023 și 2,3% în 2024, susținută în continuare de salarii mai mari și de un curs euro mai slab.

Grafic 5 IAPC pe componente pentru Zona Euro și prognoza BCE

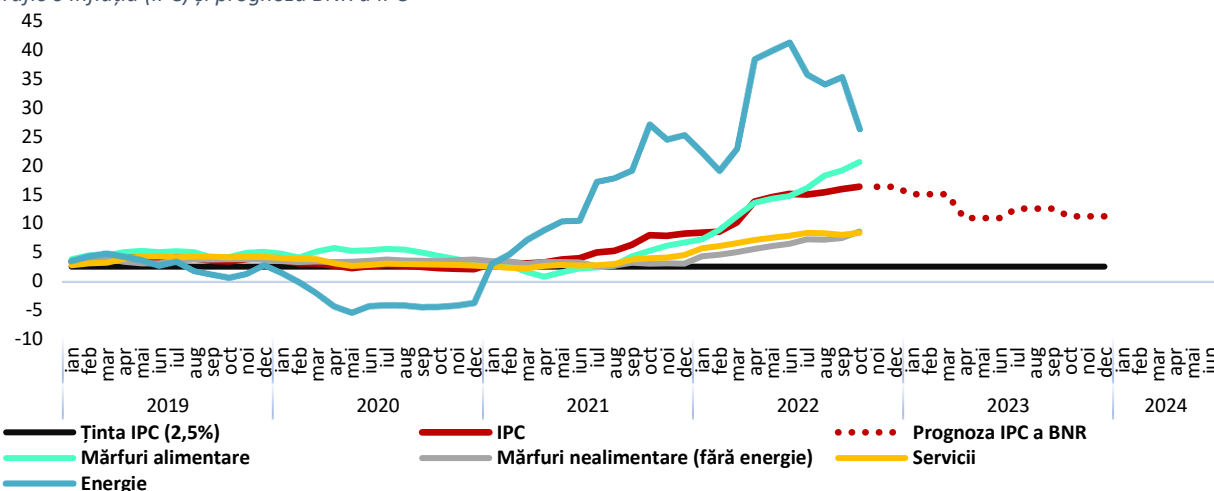
Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor Eurostat, BCE

În România, rata anuală a inflației (măsurată prin indicele prețurilor de consum - IPC) s-a menținut pe o traiectorie ascendentă, dar și-a încetinit viteza de creștere în perioada iulie-octombrie 2022. Astfel, **rata anuală a inflației a fost în luna octombrie 2022 (comparativ cu luna octombrie 2021) de 15,3%**, iar de la începutul anului (octombrie 2022 comparativ cu decembrie 2021), de 14,5%. Se observă, de asemenea, că începând cu luna iulie 2022, IPC aferent componentei de energie a început să scadă. În schimb, IPC pentru mărfuri alimentare și-a continuat creșterea începută în trimestrul IV 2021.

Conform „Raportului asupra inflației” publicat în luna noiembrie 2022, Banca Națională a României (BNR) prognozează pentru finalul anului curent o rată a inflației de 16,3%, iar pentru finalul anului 2023, o rată a inflației de 11,2% (revizuire în creștere substanțială față de prognozele publicate în Raportul din iunie, de 13,9%, respectiv 7,5%).

Pentru a tempera anticipațiile inflaționiste, BNR a decis majorarea ratei dobânzii de politică monetară la 6,75%/an, de la 6,25%/an, începând cu data de 9 noiembrie 2022. Totodată, BNR a decis majorarea ratei dobânzii pentru facilitatea de creditare (Lombard) la 7,75%/an, de la 7,25%/an și creșterea ratei dobânzii la facilitatea de depozit la 5,75%/an, de la 5,25%/an.

Grafic 6 Inflația (IPC) și prognoza BNR a IPC

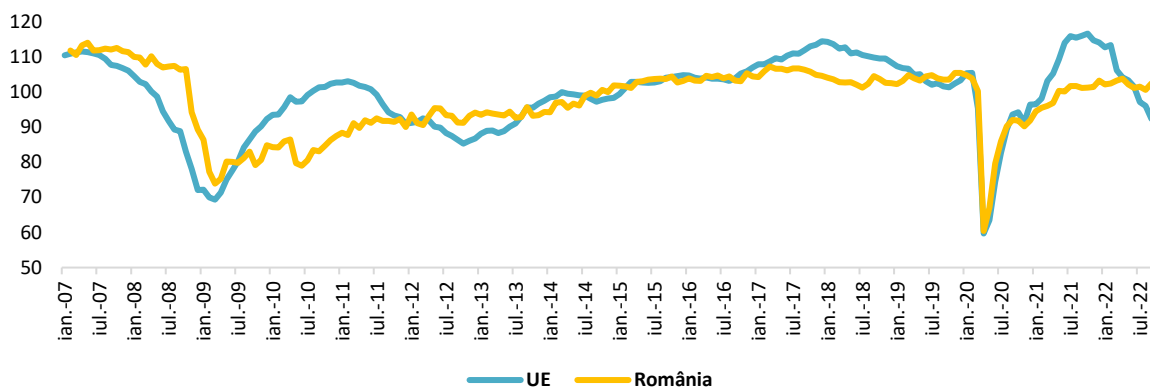
Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor INS, BNR

Indicatorul sentimentului economic (ESI)

În UE, după o creștere începută în anul 2021 și continuată până la sfârșitul anului, indicatorul ESI a început să scadă în anul 2022, ajungând în lunile aferente trimestrului III la valori sub 100.

În luna octombrie 2022, indicatorul ESI a continuat să scadă la valoarea de 90,9, cu -1,5 puncte față de luna septembrie 2022 și cu -23,2 puncte față de luna decembrie 2021. Scăderea din luna octombrie se datorează deteriorărilor semnificative ale încrederii în sectorul serviciilor și al producției, compensate parțial de ușoare îmbunătățiri ale încrederii în sectorul comerțului cu amănuntul și în cel al consumatorilor. Încrederea în sectorul construcții a rămas în general stabilă.

Grafic 7 Indicatorul ESI

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor de la Comisia Europeană

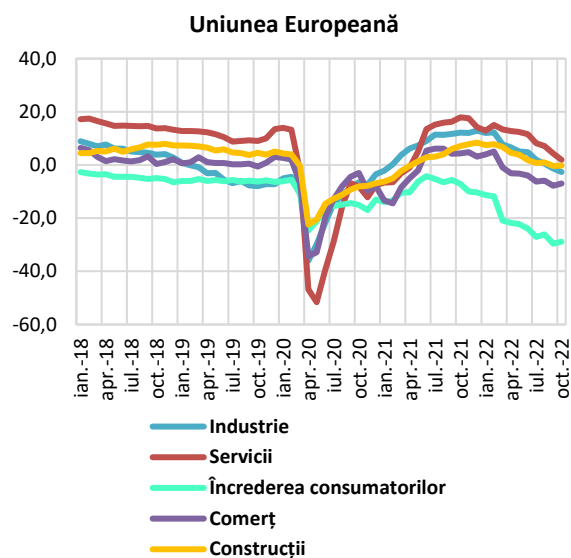
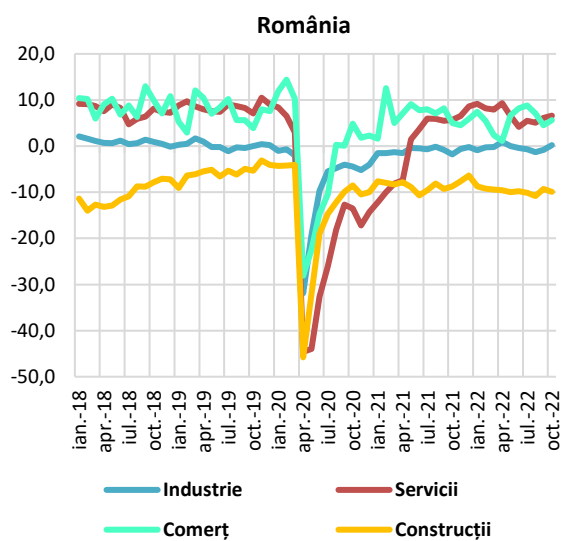
Încrederea în sectorul industriei a scăzut pentru a opta lună consecutiv, la -2,6 în luna octombrie, de la -1,3 în luna septembrie și de la 12,9 în decembrie 2021. Scăderea din sectorul industriei se datorează înrăutățirii semnificative ale evaluărilor managerilor cu privire la nivelul actual al registrului de comenzi generale și a creșterii stocurilor de produse finite. Încrederea în servicii a scăzut la 1,9 în octombrie 2022, de la 4,3 în septembrie 2022 și de la 14,2 în decembrie 2021. Încrederea consumatorilor a crescut ușor la -28,9 în luna octombrie 2022, de la nivelul său minim record din septembrie de -29,6.

De asemenea, încrederea în comerțului cu amănuntul a crescut ușor datorită unei îmbunătățiri semnificative a evaluării de către retaileri a situației afacerilor anterioare, în timp ce evaluările lor cu privire la volumul stocurilor și la situația lor de afaceri așteptată au rămas în linii mari neschimbate.

Încrederea în serviciile financiare (neincluse în ESI) în luna octombrie 2022 a scăzut semnificativ cu -14,1 puncte, din cauza scăderilor abrupte ale tuturor componentelor care intră în indicator (cererea din trecut, așteptările cu privire la cerere, situația din trecut a afacerii).

În România, indicatorul ESI s-a situat la valoarea de 102,9, peste valoarea înregistrată la nivelul UE. În luna octombrie 2022, față de luna septembrie 2022, singurul sector care a scăzut a fost sectorul construcții.

Grafic 8 Componentele indicelui ESI

Sursa: Prelucrare ASF pe baza datelor de la Comisia Europeană

Contextul internațional

Potrivit raportului OECD, *Pension markets in focus*, publicat în luna iunie 2022, activele fondurilor de pensii se situează la nivelul de aproximativ 38,5 trilioane USD la sfârșitul anului 2021. În mare parte, aceste active au fost deținute de fondurile de pensii din statele membre OECD, totalizând 37,7 trilioane USD. În cazul Statelor Unite ale Americii a fost observată cea mai mare valoare a activelor din fondurile de pensii (22,6 trilioane de dolari), urmate de Marea Britanie (3,6 trilioane de dolari), Australia (2,3 trilioane de dolari), Olanda (2,0 trilioane de dolari), Canada (1,7 trilioane de dolari), Japonia (1,5 trilioane de dolari) și Elveția (1,2 trilioane de dolari). Aceste șapte țări dețin în total 92,4% din fondurile de pensii în zona OECD.

În ceea ce privește activele fondurilor de pensii s-au înregistrat evoluții considerabile, diferite de la stat la stat. La finalul anului 2021, activele fondurilor de pensii au variat de la 0,1% din PIB în Pakistan, până la 209,5% din PIB în Olanda. În cazul țărilor OECD, activele fondurilor de pensii se situează la 66,9% din PIB-ul total la sfârșitul anului 2021, în creștere față de anul 2020 (64,3% din PIB). Prin urmare, economiile pentru pensie din fondurile de pensii au crescut mai rapid decât PIB-ul în 2021 pentru statele din zona OECD. Cu toate acestea, activele fondurilor de pensii nu au fost la fel de mari în grupul celor 30 de jurisdicții care nu fac parte din zona OECD, reprezentând 8,3% din PIB-ul tuturor acestor jurisdicții la un loc.

În unele jurisdicții, economiile pentru pensie s-au acumulat și în alte vehicule decât fondurile de pensii. Printre exemple se numără acumulările din provizioanele angajatorilor (de exemplu, Austria, Germania, Suedia); contracte de asigurare de pensii (de exemplu, Belgia, Danemarca, Franța, Suedia); și vehicule oferite și gestionate de bănci, societăți de investiții sau alte entități (de exemplu, Belgia, Danemarca, Statele Unite). În țări precum Belgia, Danemarca, Franța, Letonia și Suedia s-au acumulat mai multe active în aceste alte vehicule decât în fondurile de pensii.

Gradul de penetrare a pensiilor private (raportul dintre activele totale ale vehiculelor de economisire pentru pensionare și PIB) a avut evoluții diferite de la stat la stat. Prin urmare, Islanda a înregistrat cea mai mare valoare a activelor de pensii în raport cu PIB-ul la sfârșitul anului 2021, luând în considerare toate tipurile de instrumente de economisire pentru pensie (219,1% din PIB), urmată de Danemarca (210,8%). În cazul României, gradul de penetrare a pensiilor private a atins nivelul de 7,8% în anul 2021, în creștere față de anul 2020 (+0,4 puncte procentuale). Activele totale ale fondurilor private din România au înregistrat creșteri substanțiale de la an la an, pe tot parcursul funcționării sistemului de pensii private.

Tabel 2 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)

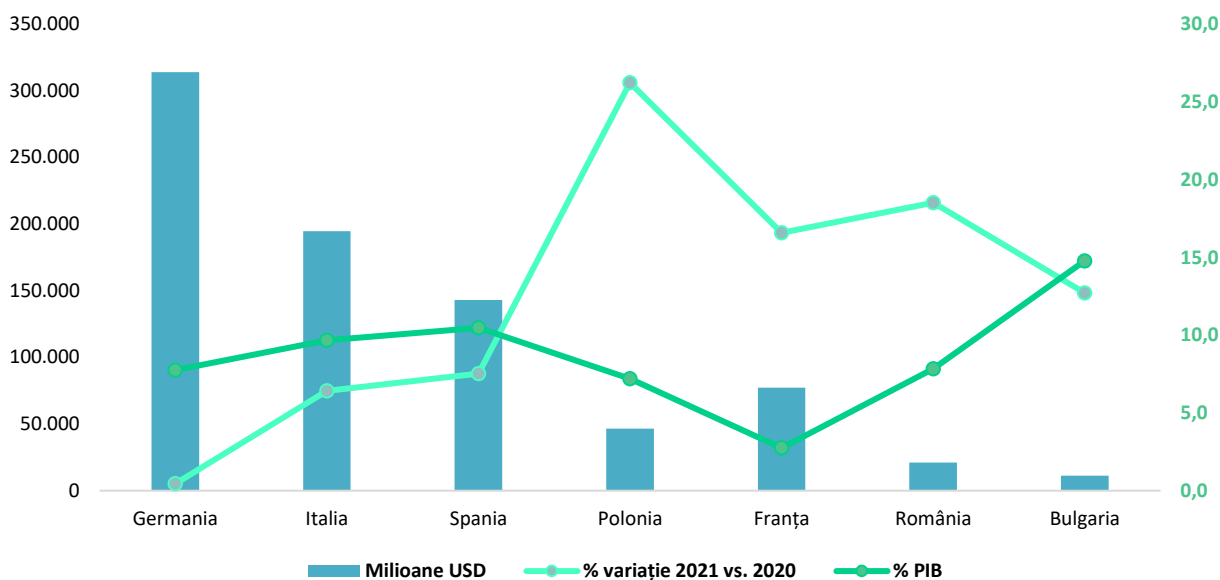
	Active % PIB 2011	Active % PIB 2021
Islanda	129,2	219,1
Danemarca	180,9	210,8
SUA	116,0	170,0
Suedia	59,5	101,8
Belgia	25,1	36,6
Croația	12,9	33,1
Kosovo	14,2	30,9
Letonia	6,9	20,5
Estonia	8,4	16,8
Slovacia	8,1	15,9
Macedonia de Nord	3,5	15,0

	Active % PIB 2011	Active % PIB 2021
Bulgaria	5,7	14,8
Spania	12,5	14,2
Italia	5,6	12,6
Lituania	3,9	11,1
Franța	8,4	11,1
Cehia	6,1	9,4
Slovenia	6,0	7,8
România	1,2	7,8
Ungaria	3,7	5,2
Serbia	0,3	0,8
Albania	0,0	0,2

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

Majoritatea statelor au avut creșteri anuale ale activelor fondurilor de pensii în anul 2021. Ținând cont de valoarea activelor fondurilor de pensii, în Marea Britanie a fost constatată cea mai ridicată valoare, de 3,57 trilioane USD, urmată de Olanda (2,04 trilioane USD) și Elveția (1,16 trilioane USD), în vreme ce Germania a înregistrat peste 314 miliarde USD.

Grafic 9 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2021

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

Structura investițională a portofoliilor influențează randamentele obținute de vehiculele investiționale. Astfel, o alocare importantă a portofoliului către active riscante implică randamente potențiale mai mari, dar și o volatilitate mai crescută a randamentului.

Investițiile fondurilor de pensii s-au realizat în cea mai mare parte în obligațiuni și acțiuni, reprezentând aproape 75% din active la sfârșitul anului 2021. Obligațiunile au reprezentat 48,1% din investițiile fondurilor de pensii, iar acțiunile 26,1%, în medie, la sfârșitul anului 2021, pe baza datelor din jurisdicțiile OECD și non-OECD care au raportat.

În anul 2021, ponderi semnificative ale investițiilor în obligațiuni au fost observate în Albania (91,5%), urmată de Cehia (81,8%), Serbia (77%) și România (69%).

Reglementările privind investițiile din unele țări pot impune, de asemenea, furnizorilor de pensii să investească o anumită proporție din activele lor în instrumente financiare specifice.

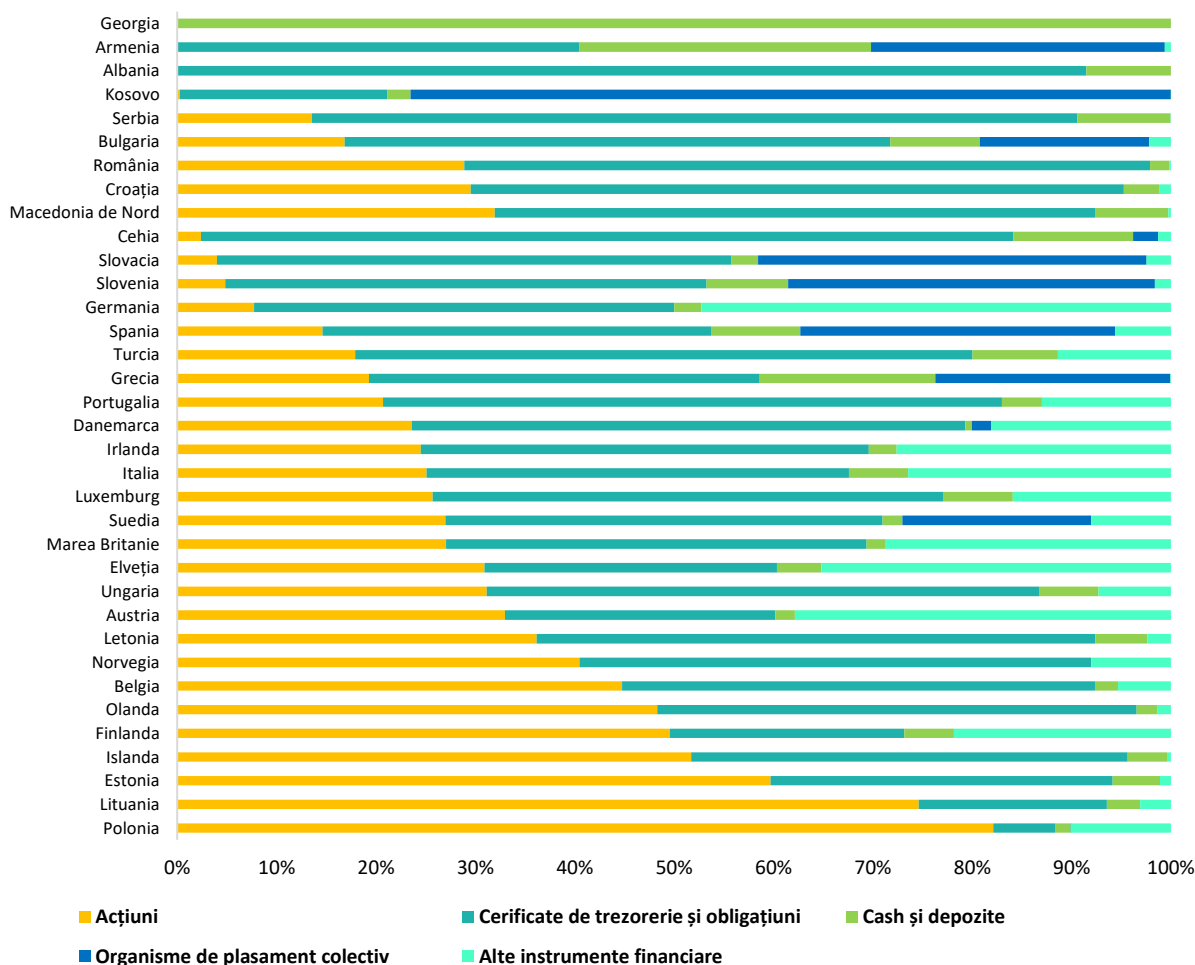
Cu toate că obligațiunile reprezintă de obicei o mare parte din investițiile fondurilor de pensii, fondurile de pensii din 18 din cele 67 de jurisdicții raportoare au preferat investițiile în acțiuni. Fondurile de pensii au investit chiar peste 50% din activele lor în acțiuni în șase jurisdicții de raportare: Polonia (82,1%), unde fondurile de pensii deschise (OFE - open pension funds) nu au voie să investească în obligațiuni de stat, Lituania (74,6%), Estonia (59,7%) și Islanda (51,7%), printre țările OECD. Aproximativ două treimi dintre jurisdicțiile raportoare au înregistrat o creștere a proporției de acțiuni în portofoliile fondurilor de pensii în 2021, ca urmare a creșterii valorii acțiunilor din portofolii sau a unei reorientări către acest instrument pentru a beneficia de redresarea piețelor bursiere.

Numerarul și depozitele sunt un instrument tradițional în portofoliul fondurilor de pensii, reprezentând în medie 9% din deținerile fondurilor de pensii la sfârșitul anului 2021. Georgia a fost țara cu cea mai mare proporție de active ale fondurilor de pensii în acest instrument (100%) la sfârșitul anului 2021, înainte de începerea investițiilor în titluri pentru sistemul de pensii recent creat. În pofida creșterii ratelor dobânzilor, fondurile de pensii din Cehia au redus proporția activelor în depozite bancare cu 2 puncte procentuale în 2021, în favoarea obligațiunilor și a acțiunilor.

Fondurile de pensii au investit, de asemenea, în alte instrumente (sau instrumente „alternative”) decât obligațiuni, acțiuni, numerar și depozite. Astfel de instrumente au reprezentat peste 25% din portofolii în 13 jurisdicții raportoare, inclusiv Australia (26,4%), Canada (27,7%), Elveția (35,2%) și Regatul Unit (28,7%). Aceste investiții alternative pot fi în diferite produse, inclusiv bunuri imobiliare, produse structurate și împrumuturi în cazul Regatului Unit, de exemplu.

Având în vedere caracterul obligatoriu al sistemului de pensii administrate privat din România, legiuitorul a instituit mai multe mecanisme de protecție a participanților, printre care se numără rata minimă de rentabilitate pentru fiecare categorie de risc a fondurilor de pensii private. În cazul în care un fond obține periodic rate de rentabilitate inferioare ratei minime, se declanșează aplicarea unor măsuri speciale de supraveghere în vederea redresării situației. În contextul în care există un număr restrâns de fonduri de pensii administrate privat și al mecanismelor de protecție existente, s-a constatat o abordare similară din partea administratorilor în ceea ce privește alocarea strategică a portofoliului investițional, caracterizată printr-o expunere moderată la risc și totodată printr-o preferință pentru titlurile emise de către statul român. Pe plan european, piețele fondurilor de pensii private sunt diferite structural de piața din România. Majoritatea produselor sunt facultative și predomină în multe țări fondurile de pensii ocupaționale. În acest context, portofoliile agregate ale fondurilor de pensii europene, existente într-un număr mult mai mare, sunt investite într-un mix de active financiare, în special obligațiuni și acțiuni.

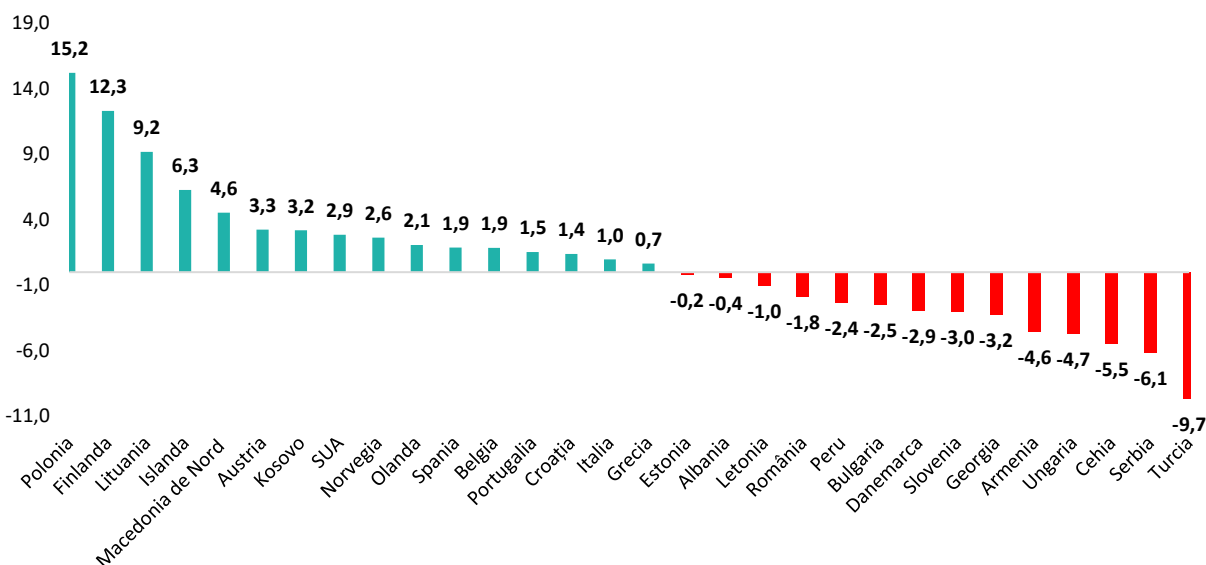
Grafic 10 Structura investițională a mijloacelor de economisire pentru pensionare în statele europene în anul 2021 (%)

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

Conform rezultatelor OECD, câștigurile din investiții ale fondurilor de pensii au fost suficiente pentru a compensa creșterea inflației în mai mult de jumătate din jurisdicțiile raportoare (29 din 53). Inflația a atins un maxim al ultimilor 30 de ani în decembrie 2021, ajungând la 6,6% în zona OECD. Cu toate acestea, fondurile de pensii au înregistrat în continuare rate pozitive de rentabilitate a investițiilor în termeni reali în 18 din cele 27 de țări OECD raportoare. Fondurile de pensii au reușit chiar să înregistreze randamente de două cifre în termeni reali în patru țări OECD în 2021: Polonia (15,2%), Finlanda (12,3%), Australia (11,1%) și Costa Rica (10,0%). Performanța puternică din aceste patru țări se poate datora inflației mai scăzute (între 3,3% și 3,8% pentru Australia, Costa Rica și Finlanda) sau unei proporții mai mari de active investite în acțiuni decât în alte țări. În zona OECD, fondurile de pensii au înregistrat cea mai mică rată reală de rentabilitate a investițiilor în Turcia (-9,7%), unde inflația a atins 36,1%. În cazul României, rata reală de rentabilitate a investițiilor a prezentat o dinamică negativă de -1,8%, ca urmare a unei inflații în creștere care a atins nivelul de 8,19% în decembrie 2021.

Grafic 11 Rata anuală reală de rentabilitate a investițiilor, în anul 2021 (%)

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

Invazia Rusiei din Ucraina continuă să fie principala preocupare a furnizorilor de pensii private de pretutindeni. Cu toate acestea, pensiile private sunt investiții pe termen lung, iar volatilitatea temporară a pieței financiare nu reprezintă un risc major asupra sistemului de pensii private. La nivel mondial, administratorii fondurilor de pensii private au expuneri mici pe Rusia sau pe companii rusești, acestea fiind atent monitorizate sau excluse pe cât posibil din portofolii. Specialiștii susțin că o altă măsură de siguranță pentru pensiile private o constituie diversificarea portofoliilor, astfel încât activele să fie investite în diverse industrii sau zone geografice.

Sustenabilitatea și gestionarea riscurilor de mediu au devenit factori-cheie pentru investitorii pe termen lung și, în special, pentru instituțiile europene de pensii ocupaționale (IORP).

La începutul anului 2022, EIOPA a lansat un test de stres climatic pentru sectorul pensiilor ocupaționale pentru a obține informații despre efectele riscurilor de mediu asupra acestui sector. Testul de stres acoperă IORP cu scheme de tip beneficii definite (DB) și cu scheme de tip contribuții definite (DC), din țările SEE ale căror active aferente sectoarelor de pensii ocupaționale depășesc 500 de milioane de euro.

Testul de stres al IORP evaluează rezistența IORP-urilor europene față de un scenariu de schimbări climatice, care a fost dezvoltat împreună cu Comitetul European pentru Risc Sistemic și Banca Centrală Europeană. Acesta reflectă o tranziție bruscă și dezordonată către neutralitatea climatică din cauza acțiunilor politice întârziate, care are ca rezultat o creștere bruscă a prețurilor carbonului. Majorarea substanțială a prețului carbonului generează efecte de risc de tranziție pentru întreaga economie.

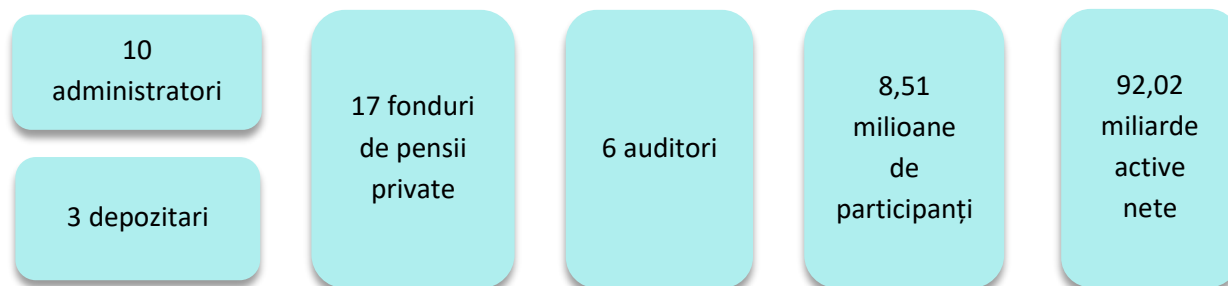
Scenariul definește șocuri caracteristice sectorului care oferă perspective asupra portofoliilor de investiții ale IORP, reflectând deprecierea corespunzătoare a investițiilor, defalcate pe cele mai importante sectoare și activități comerciale.

Se estimează ca rezultatele exercițiului să fie publicate în decembrie 2022.

2. Piața pensiilor private din România

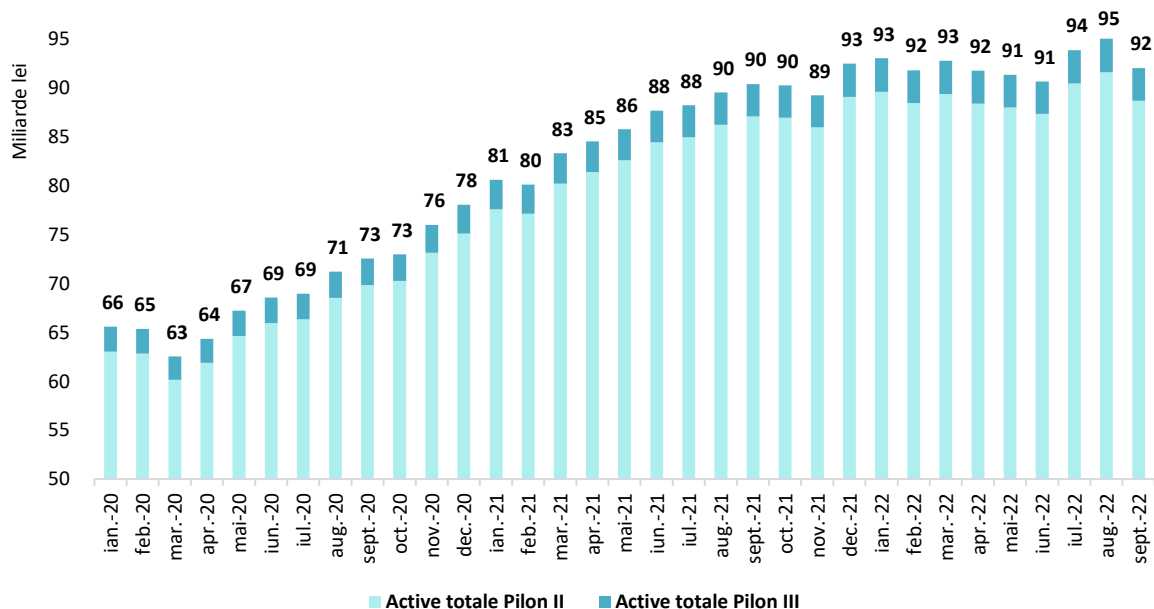
La finalul lunii septembrie 2022, fondurile de pensii private (pilon II și pilon III) au acumulat active totale în valoare de 92,04 miliarde lei, cu 2% mai mult comparativ cu finalul lunii septembrie a anului precedent. Comparativ cu luna iunie 2022, valoarea activelor a crescut cu 1,5%. Ca pondere în PIB, activele totale ale sistemului de pensii private au înregistrat un nivel de peste 7%, în primul semestru al anului 2022.

Principalele caracteristici ale fondurilor de pensii private sunt enumerate mai jos:

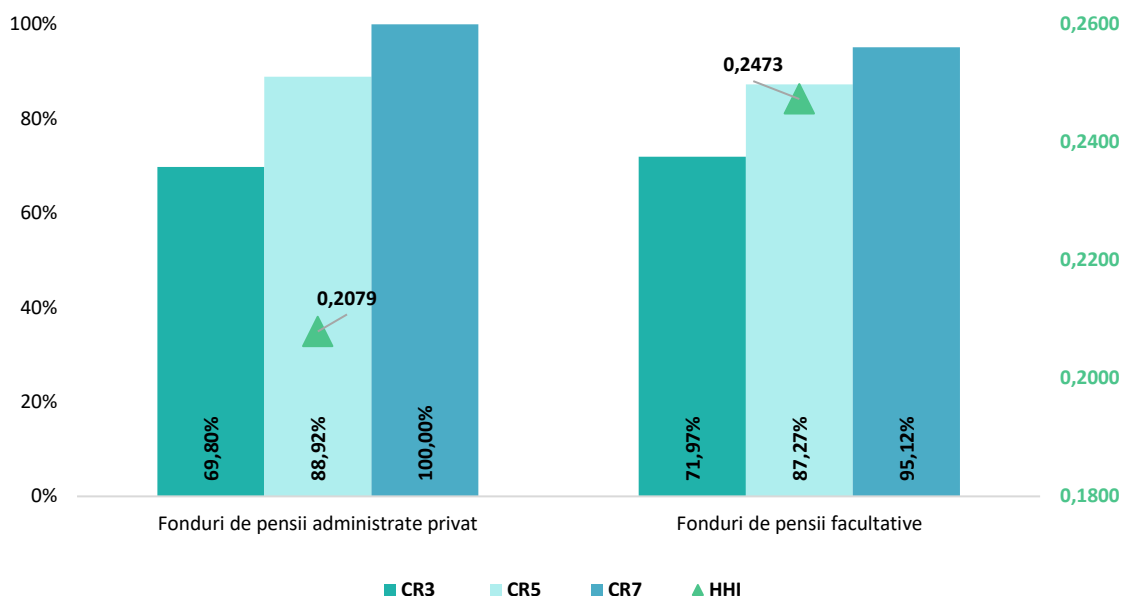
La 30 septembrie 2022, politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital. Ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta aproximativ 74% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, în timp ce un procent de 21% a fost investit în acțiuni.

Grafic 12 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private

Activele fondurilor din pilonul III rămân la un nivel diminuat, reprezentând mai puțin de 4% din totalul activelor gestionate de sistemul de pensii private din România, fiind astfel oportună adoptarea unor măsuri care să conducă la încurajarea a investițiilor populației în aceste instrumente.

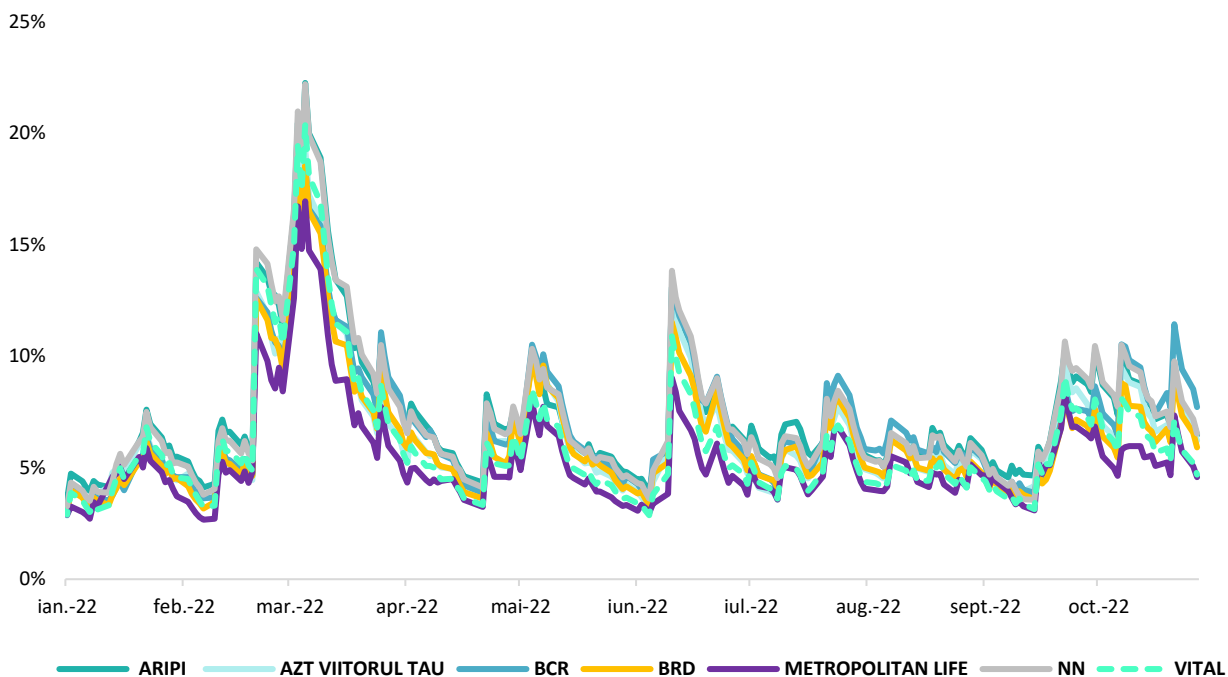
Grafic 13 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 30 septembrie 2022)

Sursa: calcule ASF

Conform principalilor indicatori folosiți de Consiliul Concurenței, gradul de concentrare pe piața pensiilor private se menține unul ridicat și în trimestrul III 2022, însă situația este explicabilă din motive obiective legate de mecanismul lor de funcționare și starea actuală a pieței.

Grafic 14 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)

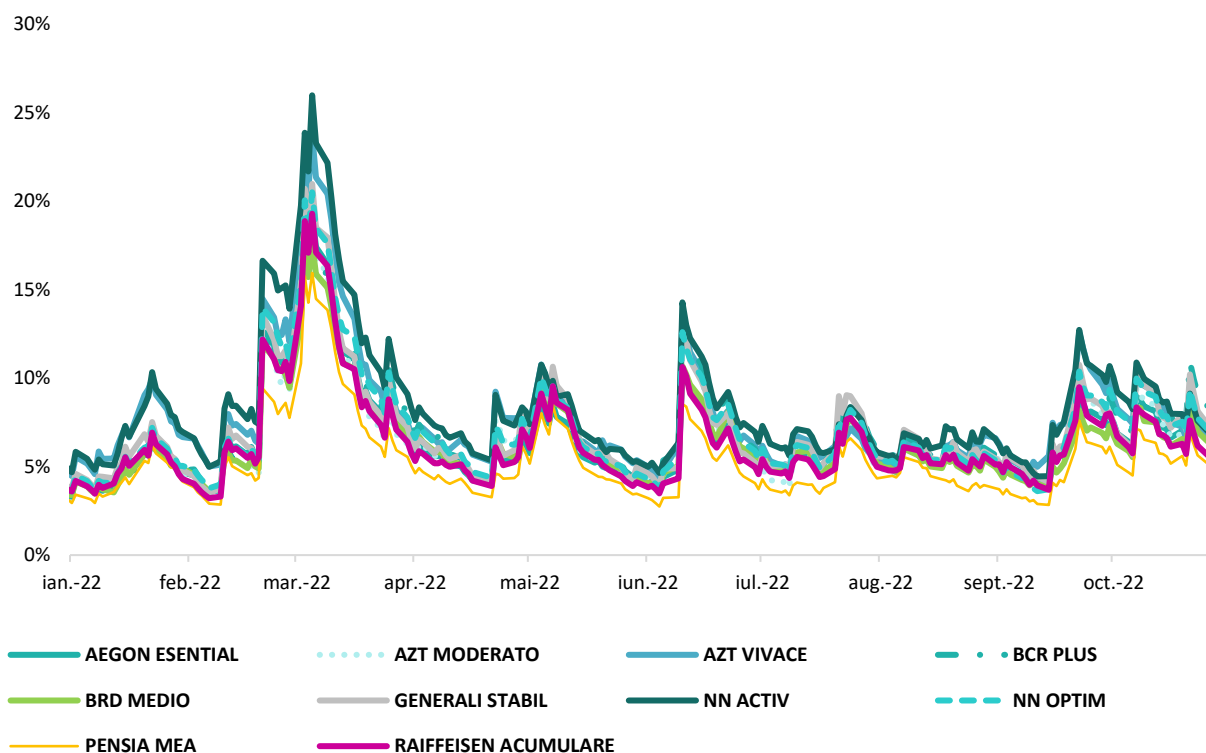
Sursa: prelucrare ASF

Activitatea economică mondială se extinde într-un ritm mai lent, într-un context de incertitudine geopolitică persistentă, în special din cauza războiului din Ucraina, și datorită înăsprii condițiilor de finanțare.

În trimestrul III 2022 se distinge o scădere a nivelului de volatilitate atât pentru fondurile de pensii administrate privat, cât și pentru fondurile de pensii facultative, comparativ cu maximele înregistrate în trimestrele anterioare (în lunile martie și iunie 2022). De asemenea, începutul trimestrului IV înregistrează un nivel de volatilitate de o magnitudine mai ridicată față de cel din trimestrul III 2022 pe fondul incertitudinilor macroeconomice.

Pe fondul majorării inflației, înăsprii politicii monetare, invaziei Rusiei în Ucraina și a lockdown-urilor impuse de China, nivelul de incertitudine rămâne unul ridicat.

Grafic 15 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II

La finalul lunii septembrie 2022, erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară șapte fonduri de pensii administrate privat. Acestea sunt administrate de șapte administratori de fonduri de pensii private, activele acestora fiind încredințate spre păstrare unui număr de trei bănci din România cu rol de depozitari. Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat a fost de 88,69 miliarde lei la finalul lunii septembrie a anului 2022, în creștere cu aproximativ 2% comparativ cu aceeași dată a anului 2021. Comparativ cu decembrie 2021, activele nete s-au diminuat cu aproximativ 0,4%, iar comparativ cu luna iunie 2022, valoarea activelor nete a crescut cu 1,5%. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 30 septembrie 2022 a fost de 7.908.319 persoane, în creștere față de 7.793.087 persoane la 31 decembrie 2021.

La nivelul Pilonului II, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 30 septembrie 2022 a fost de circa 235 lei/participant, în timp ce la 31 decembrie 2021 valoarea acesteia a fost de 204 lei/participant. În perioada ianuarie-septembrie 2022, contribuțiile virate în sistemul de pensii administrate privat au fost în cuantum de 8,19 miliarde lei, în creștere cu aproximativ 13% față de aceeași perioadă din anul 2021.

La 30 septembrie 2022, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii administrate privat. Investițiile fondurilor de pensii administrate privat în titluri de stat au reprezentat 63% la 30 septembrie 2022, în creștere față de procentul de 60% investit la 31 decembrie 2021 în acest tip de instrumente financiare. Investițiile în acțiuni au reprezentat, la 30 septembrie 2022, un procent de 21% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul II. De asemenea, ponderi importante sunt investite și în obligațiuni corporative și fonduri de investiții la finalul primelor nouă luni ale anului 2022.

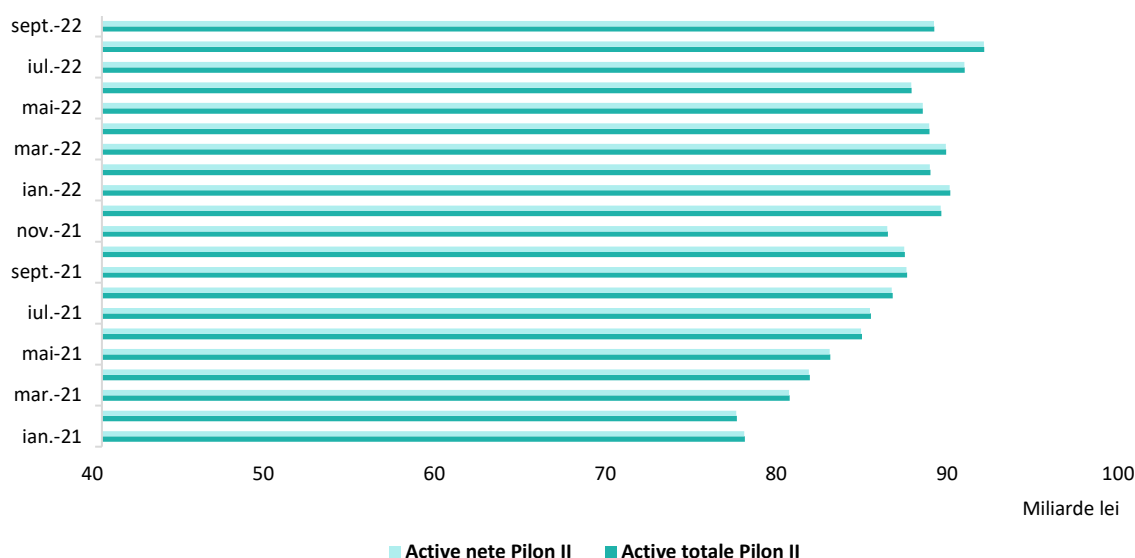
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat a fost 2,78% în septembrie 2022, în scădere față de luna decembrie 2021 (5,79%).

La finalul lunii septembrie 2022, valoarea medie a activului unui participant la sistemul pensiilor administrate privat era de 11.362 lei, înregistrând o scădere de 0,5% comparativ cu septembrie 2021 și o creștere de 1,1% față de trimestrul precedent. În perioada ianuarie-septembrie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 297 milioane lei pentru aproximativ 18 mii de participanți și beneficiari.

3.1. Valoarea activelor

La finalul lunii septembrie 2022, valoarea totală a activelor fondurilor de pensii administrate privat a fost de 88,71 miliarde lei, iar valoarea activelor nete a atins nivelul de 88,69 miliarde lei, ambele fiind în creștere cu aproximativ 2% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior.

Grafic 16 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat

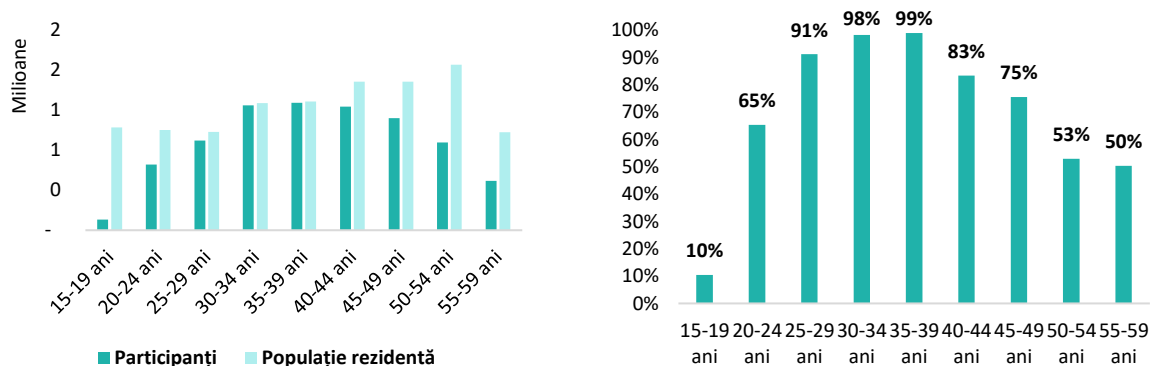

3.2. Participanți

La 30 septembrie 2022, numărul total al participanților la sistemul de pensii administrate privat a fost de 7.908.319 persoane, în creștere cu 2% comparativ cu aceeași dată a anului anterior. De la începutul anului până în luna septembrie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 126 de mii de persoane, în creștere cu 14% față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii administrate privat în funcție de numărul de participanți, FPAP NN (26%), FPAP AZT Viitorul Tău (21%) și FPAP Metropolitan Life (14%), cumulează un procent de 61% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 30 septembrie 2022, ponderea participanților cu vârsta de până în 35 ani a fost de 37% din totalul participanților, iar ponderea celor cu vârstă de peste 35 ani a fost de 63%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 48%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 52%.

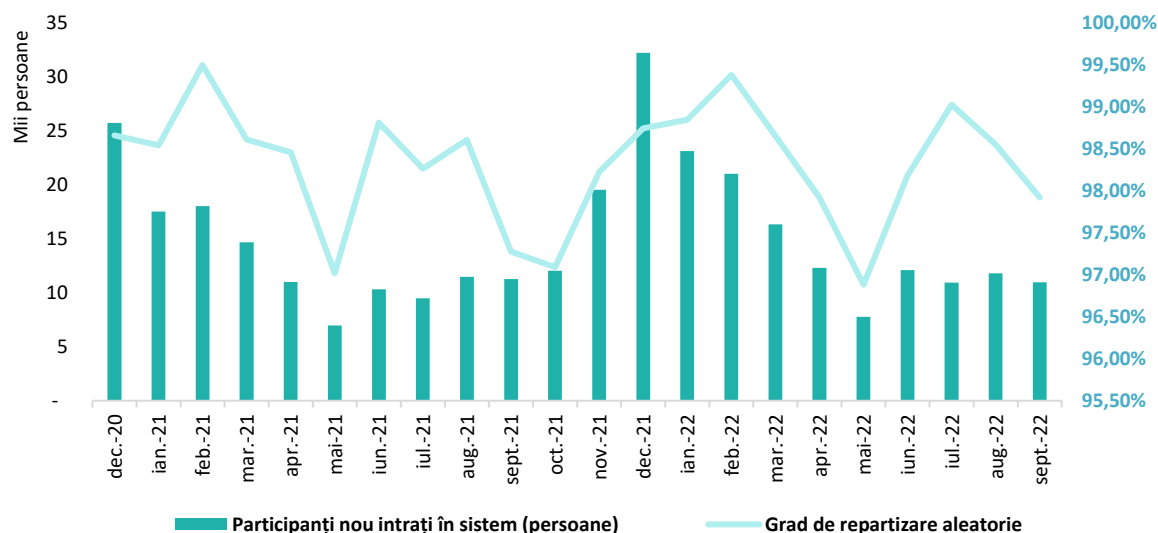
Grafic 17 Structura pe vârste la 30 septembrie 2022 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare a pensiilor private (dreapta)

Sursa: ASF, INS

În ceea ce privește gradul de penetrare a pensiilor private în rândul populației rezidente, se observă o acoperire bună a grupelor de vârstă medie (25-44 ani), cu o scădere din ce în ce mai pronunțată pentru vârstele mai apropiate de vârsta de pensionare. Acest fapt nu este surprinzător, având în vedere faptul că, la introducerea în 2008 a sistemului de pensii administrate privat, persoanele cu vârsta mai mare de 45 ani (pentru cei cu vârste cuprinse între 35 și 45 de ani aderarea fiind opțională) nu au fost eligibile pentru aderare, însă sugerează menținerea unei presiuni ridicate pe bugetul de pensii de stat în următoarele câteva decenii (această presiune fiind accentuată și de îmbătrânirea populației).

Grafic 18 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem și a gradului de repartizare aleatorie

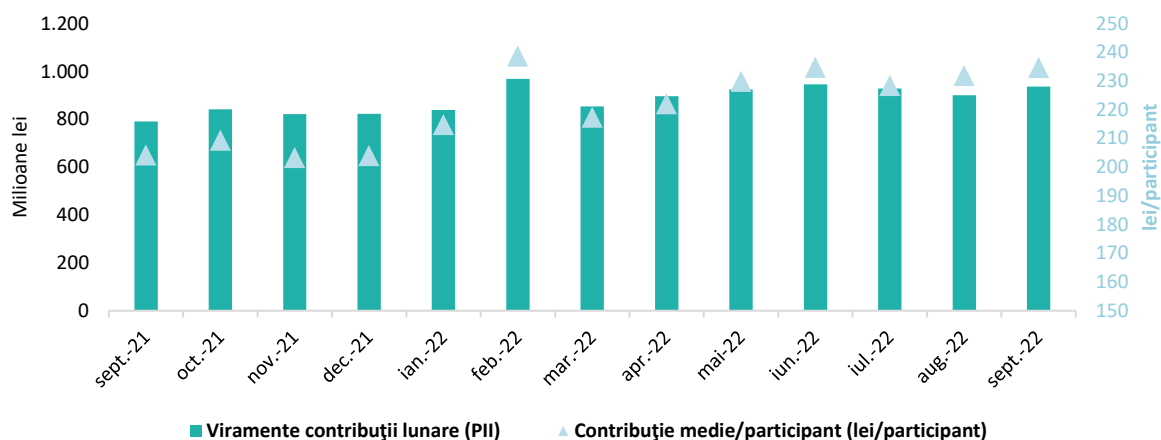
Un număr de aproximativ 124 de mii de persoane au fost repartizate aleatoriu către un fond de pensii administrat privat în primele trei trimestre ale anului 2022, reprezentând 99% din totalul persoanelor nou intrate în sistem.

3.3. Contribuții

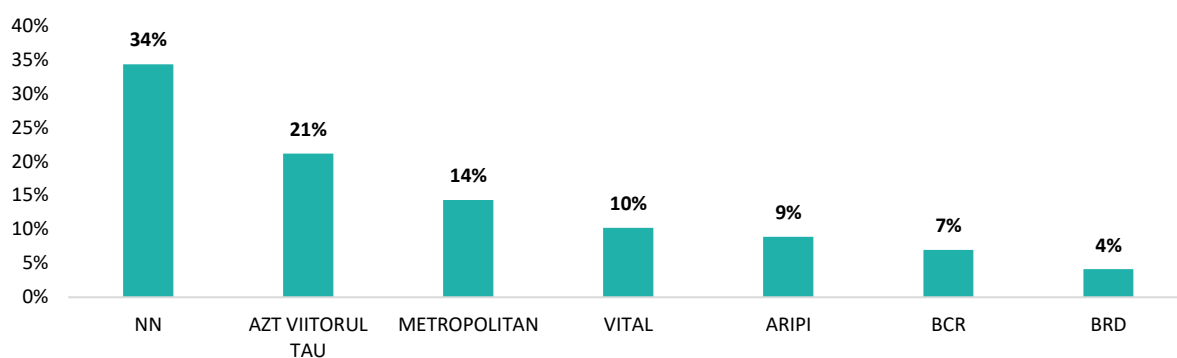
De la începutul anului până în luna septembrie 2022, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii administrate privat în cuantum de 8,19 miliarde lei, cu 13% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. În luna septembrie 2022 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 936 milioane lei, în creștere comparativ cu luna decembrie 2021 (823 milioane lei).

Contribuția medie per participant a fost de circa 235 lei în luna septembrie 2022, cu 15% mai mult comparativ cu cea înregistrată în luna septembrie 2021. Aceasta a cunoscut o evoluție pozitivă continuă de la înființarea sistemului de pensii administrate privat până în prezent.

Grafic 19 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant

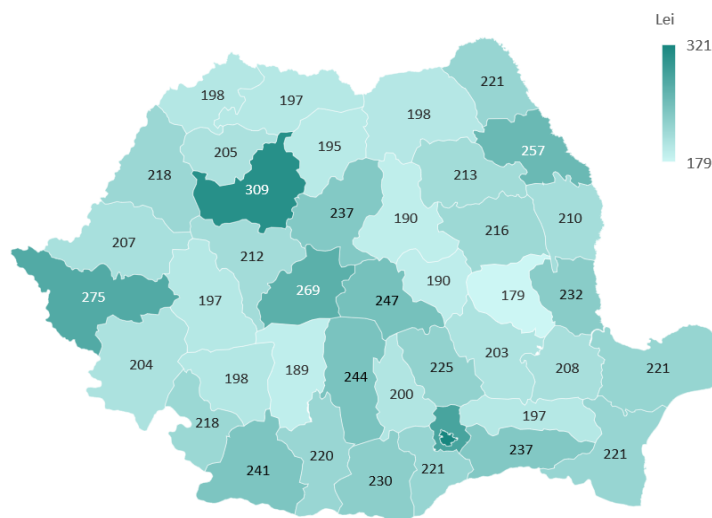

Grafic 20 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022

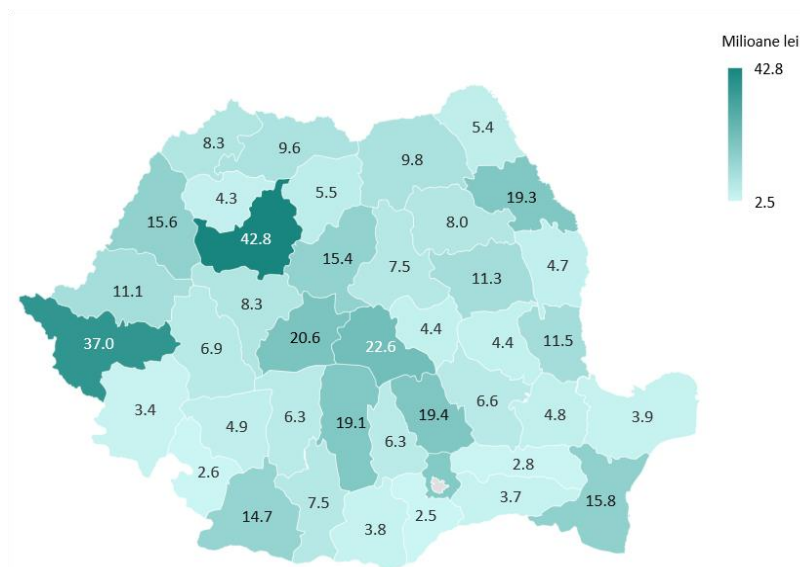
Piața fondurilor de pensii administrate privat înregistrează un grad ridicat de concentrare, primele trei fonduri totalizând 70% din active.

Grafic 21 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna septembrie 2022

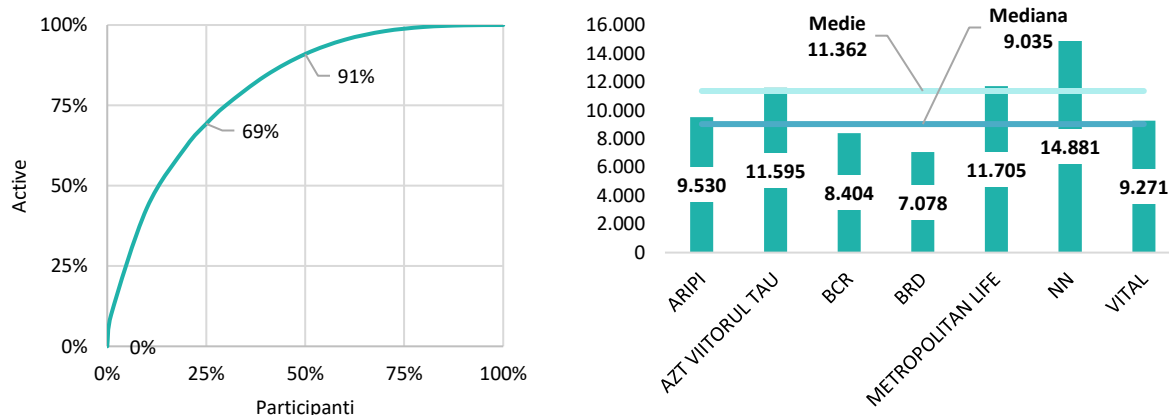
Contribuția lunară medie variază puternic în funcție de județ, cele mai mari valori fiind înregistrate în Municipiul București (321 lei/participant), Cluj (309 lei/participant), Ilfov (284 lei/participant), Timiș (275 lei/participant) și Sibiu (269 lei/participant). Cele mai mici contribuții lunare medii se înregistrează în Harghita (190 lei/participant), Vâlcea (189 lei/participant) și Vrancea (179 lei/participant).

Grafic 22 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 235 milioane) în luna septembrie 2022

În ceea ce privește contribuțiile lunare totale, se păstrează diferența accentuată între regiuni, Municipiul București înregistrând cele mai mari valori (235 milioane lei), urmat de Cluj (43 milioane lei) și Timiș (37 milioane lei). La polul opus se află sudul țării – Călărași, Caraș-Severin, Ialomița, Mehedinți și Giurgiu înregistrând cele mai scăzute valori (între 2,5 și 3,7 milioane lei).

Grafic 23 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2022

Distribuția valorii conturilor participanților arată o concentrare mare, 62% din active fiind deținute de doar 20% din participanți. Cel mai mare cont are o valoare de 1,49 milioane lei, iar cel mai mic are o valoare de 1 leu. Totodată, peste 20% dintre participanți dețin active sub valoarea de 960 lei.

3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

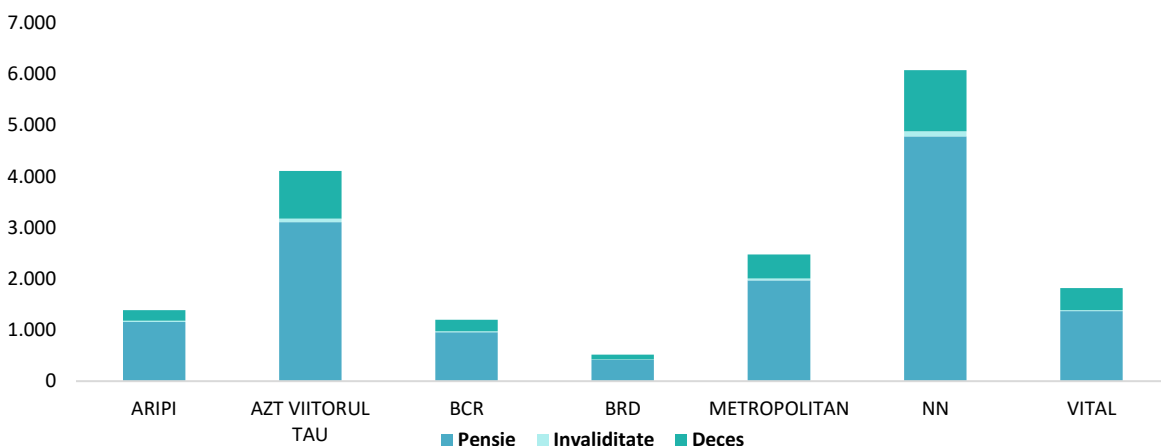
În perioada ianuarie-septembrie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net în valoare de circa 297 milioane lei către 18 mii de participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 88% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 11% ca urmare a decesului participantului și 1% ca urmare a invalidității.

Grafic 24 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2022

În primele nouă luni ale anului 2022, ca și modalitate de plată a activului personal net, participanții/beneficiarii au preferat plățile unice în detrimentul celor eşalonate, în procent de 69%. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 166 milioane lei și plăți eşalonate în valoare de circa 97 milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 23 milioane lei și plăți eşalonate în cuantum de 8 milioane lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Ca urmare a invalidității, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 2,5 milioane de lei aferent plăților unice și 689 mii de lei prin plăți eşalonate.

Grafic 25 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2022

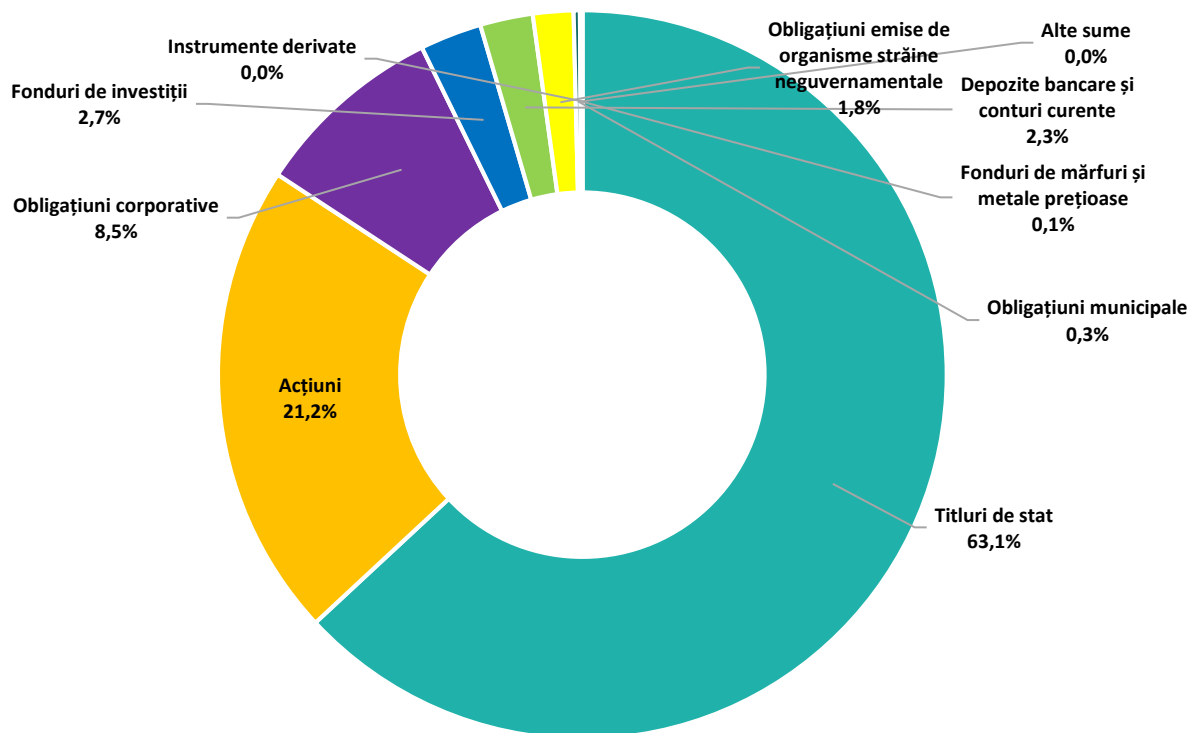

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele nouă luni ale anului 2022 au fost înregistrate de FPAP NN (35%), FPAP AZT Viitorul Tău (23%) și FPAP Metropolitan Life (14%), fiind și fondurile cu cel mai mare număr de participanți. Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii administrate privat.

3.5. Structura investițiilor

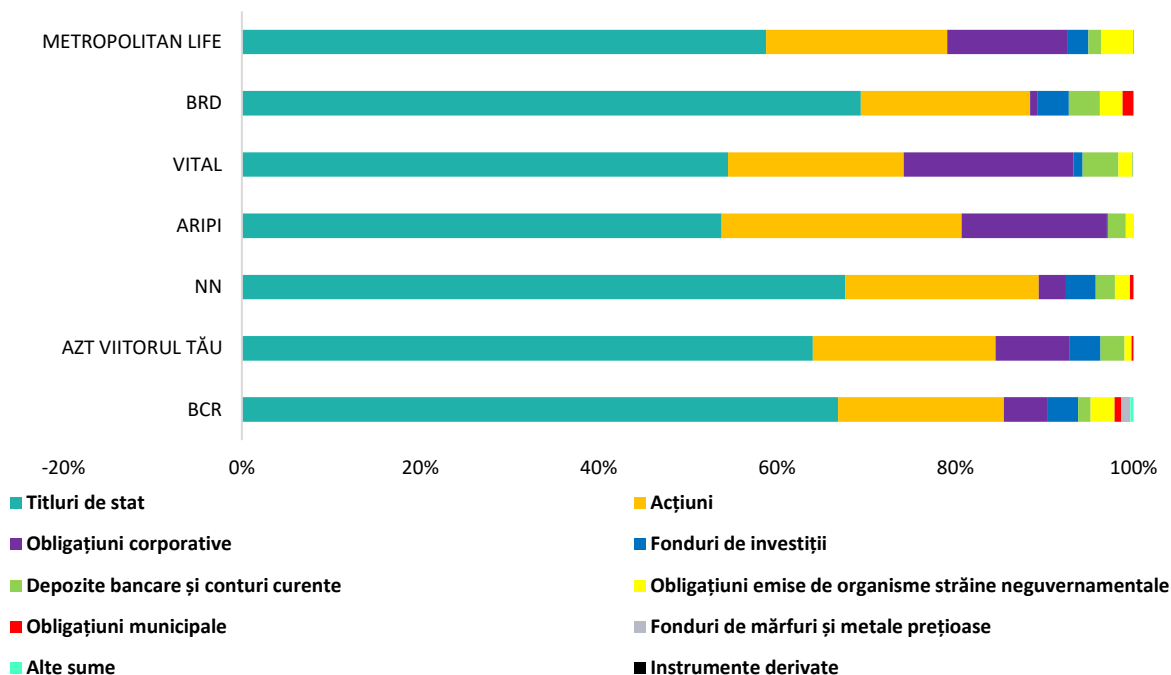
Având un orizont pe termen lung, activele fondurilor de pensii private reprezintă o sursă stabilă de finanțare a economiei și a statului. Conform legislației în vigoare, fondurilor de pensii private urmează o strategie generală conservatoare, investițiile acestora fiind realizate preponderent în obligațiuni suverane, dar și în companii listate pe piața de capital, care sunt transparente și care respectă guvernanta corporativă, stimulând astfel dezvoltarea pieței primare și secundare.

Grafic 26 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022

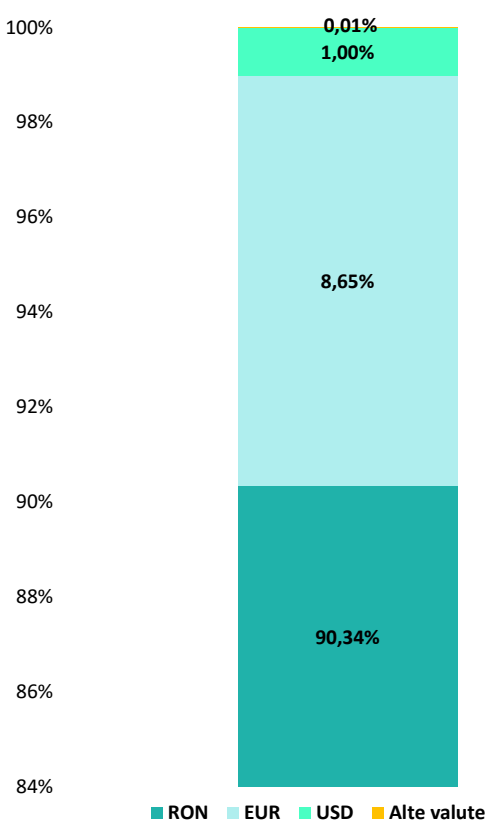

Toate fondurile de pensii administrate privat au investit majoritar în obligațiuni suverane, în procente de peste 53% din activele totale. Dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat, FPAP BRD a investit cel mai mare procent din active în titluri de stat, aproximativ 69,4%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii în procente semnificative.

Grafic 27 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022

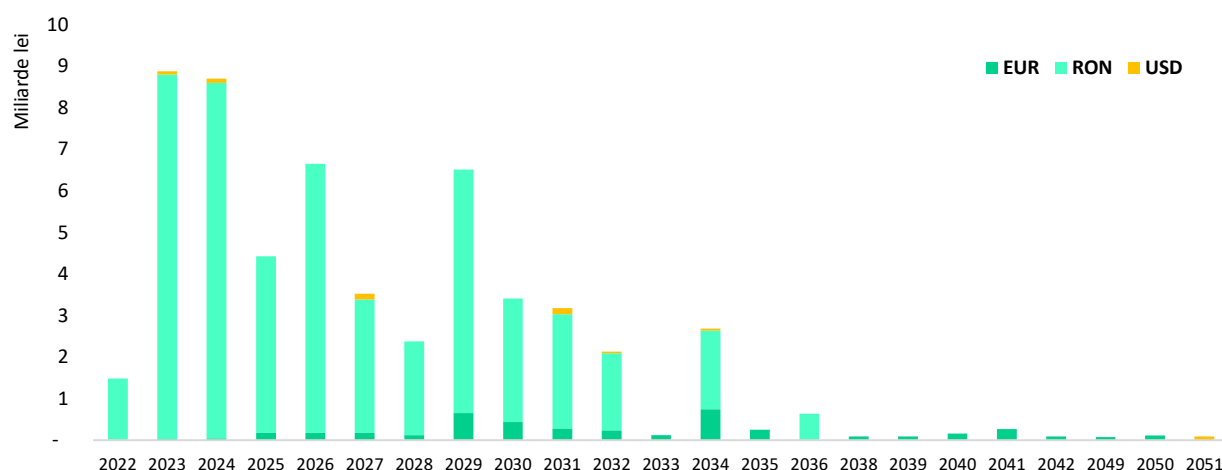
Grafic 28 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022

Investițiile locale ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat un procent de aproximativ 90,34%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (8,65%) și dolar american (1,00%) la finalul lunii septembrie 2022. Doi administratori de fonduri de pensii private au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar la finalul primelor nouă luni al anului 2022.

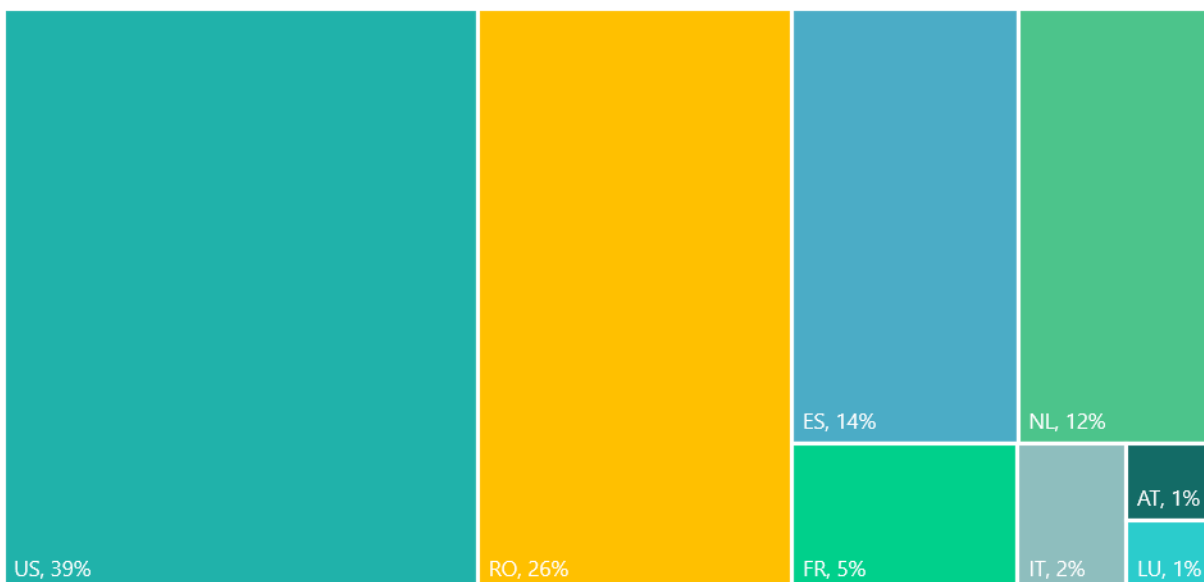
Titlurile de stat denuminate în lei înregistrează un procent semnificativ (91%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022, cele denuminate în euro fiind 8% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2029 și 2034.

Grafic 29 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022

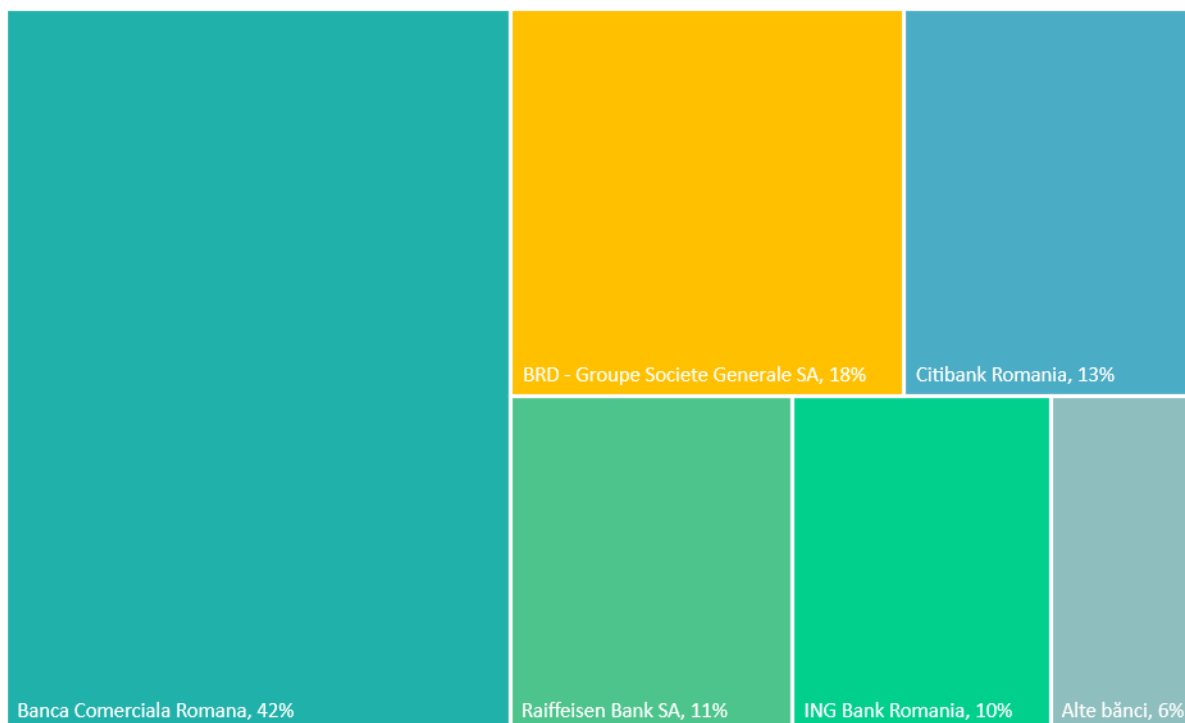
La finalul lunii septembrie 2022, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de 7,53 miliarde lei, având o pondere de 8,49% în totalul activelor fondurilor de pensii administrate privat. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale s-au situat la un procent de 1,80%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 0,28%.

Grafic 30 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2022

Emitenții obligațiunilor corporative provin din țări precum SUA (39%), Spania (14%), Olanda (12%), Franța (5%), emitenții locali fiind în procent de 26%. Fondurile de pensii administrate privat au investit în obligațiuni corporative românești emise de Banca Comercială Română în procent de aproximativ 16,56% din totalul obligațiunilor corporative, Raiffeisen Bank SA în procent de 8,27%, UniCredit Bank SA în procent de 0,65% și Alpha Bank România SA în procent de 0,36%.

Grafic 31 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2022

Plasamentele fondurilor de pensii administrate privat în depozite bancare și conturi curente, la 30 septembrie 2022, se situau în jurul valorii de 2,08 miliarde lei. Principalele cinci instituții la care fondurile de pensii administrate privat dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: Banca Comercială Română, BRD - Groupe Société Générale SA, Citibank România, Raiffeisen Bank SA și ING Bank România.

3.6. Rate de rentabilitate

Rata de rentabilitate a unui fond de pensii administrat privat pe o perioadă reprezintă diferența dintre valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare a perioadei și valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă, totul raportat la valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă. Rata de rentabilitate anualizată a unui fond de pensii administrat privat se măsoară pentru perioada ultimelor 60 de luni anterioare efectuării calculului.

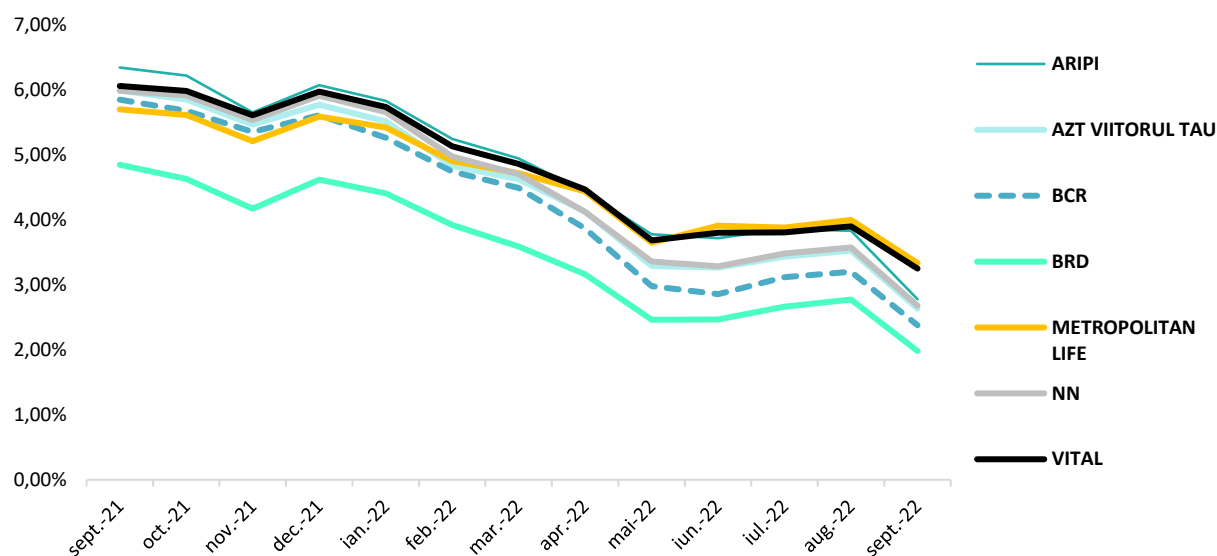
Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat următoarele valori la finalul lunii septembrie 2022, comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 3 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

Denumire fond de pensii administrat privat	Septembrie 2021	Septembrie 2022
ARIPI	6,3472%	2,7804%
AZT VIITORUL TAU	5,9921%	2,6340%
BCR	5,8521%	2,3795%
BRD	4,8500%	1,9828%
METROPOLITAN LIFE	5,7031%	3,3370%
NN	5,9896%	2,6806%
VITAL	6,0633%	3,2518%

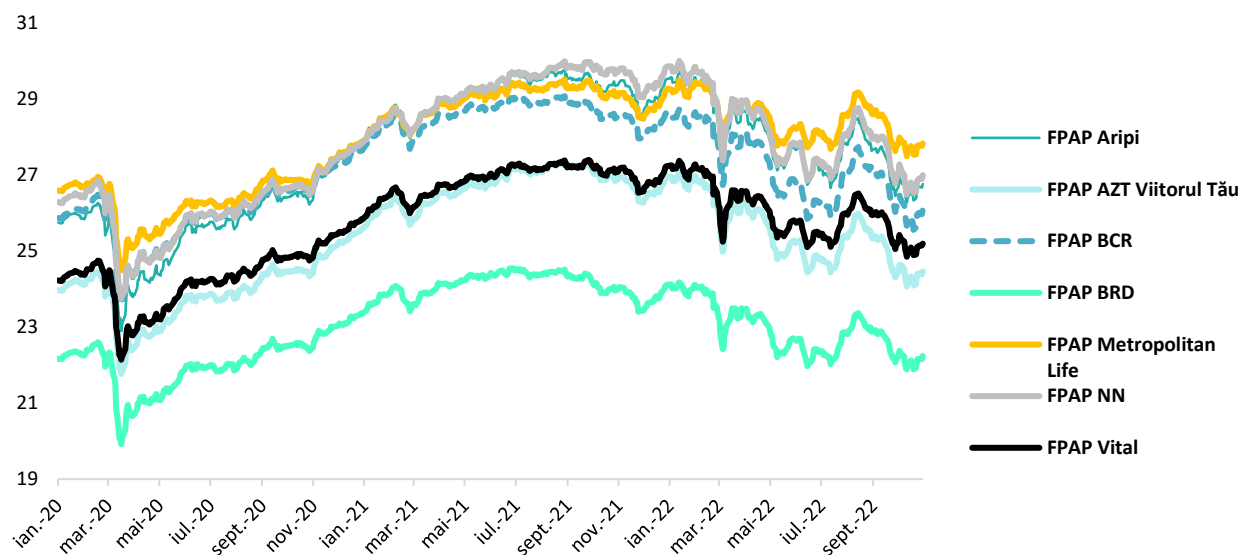
Toate fondurile de pensii administrate privat au înregistrat scăderi ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul lunii septembrie 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, pe fondul unui risc de piață crescut și al persistenței ratelor ridicate ale dobânzilor. Riscurile actuale pe piețele internaționale de capital sunt determinate de o inflație persistentă, de o creștere continuă a ratei dobânzii și de o potențială stagflație care vor adăuga presiuni suplimentare pentru prețurile activelor.

Grafic 32 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

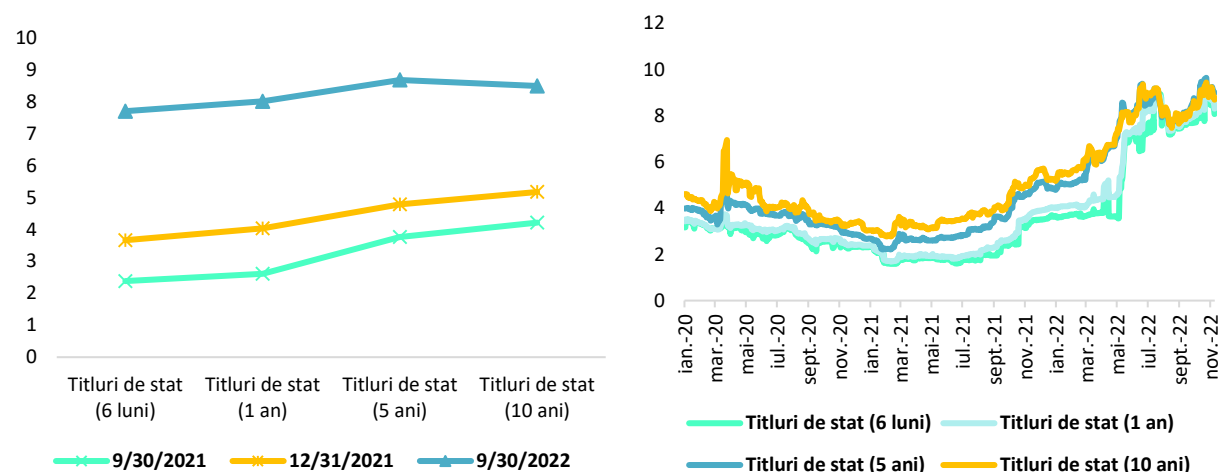
Valoarea unității de fond (VUAN) reprezintă raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată și numărul total de unități ale fondului la aceeași dată. În prezent, valorile unităților de fond înregistrează scăderi, însă nu de aceeași amplitudine precum cea consemnată la izbucnirea pandemiei COVID-19. Creșterea generalizată a ratelor dobânzilor a determinat scăderi ale prețurilor titlurilor de stat aflate în portofoliile fondurilor de pensii private, ceea ce a condus implicit la scăderea valorilor unitare ale activelor nete.

Grafic 33 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)

Ratele de dobândă au înregistrat creșteri majore în primele luni anului 2022, determinate fiind de intensificarea presiunilor inflaționiste, dar și de războiul din Ucraina și repercusiunile acestuia (persistența primei de risc suveran la un nivel ridicat pentru România). Ținând cont de procentul semnificativ al obligațiunilor în portofoliile fondurilor de pensii, în special titluri de stat, se evidențiază o scădere a valorii activelor în trimestrul III 2022 (în luna septembrie 2022 activele au scăzut cu 0,5% comparativ cu finalul anului 2021).

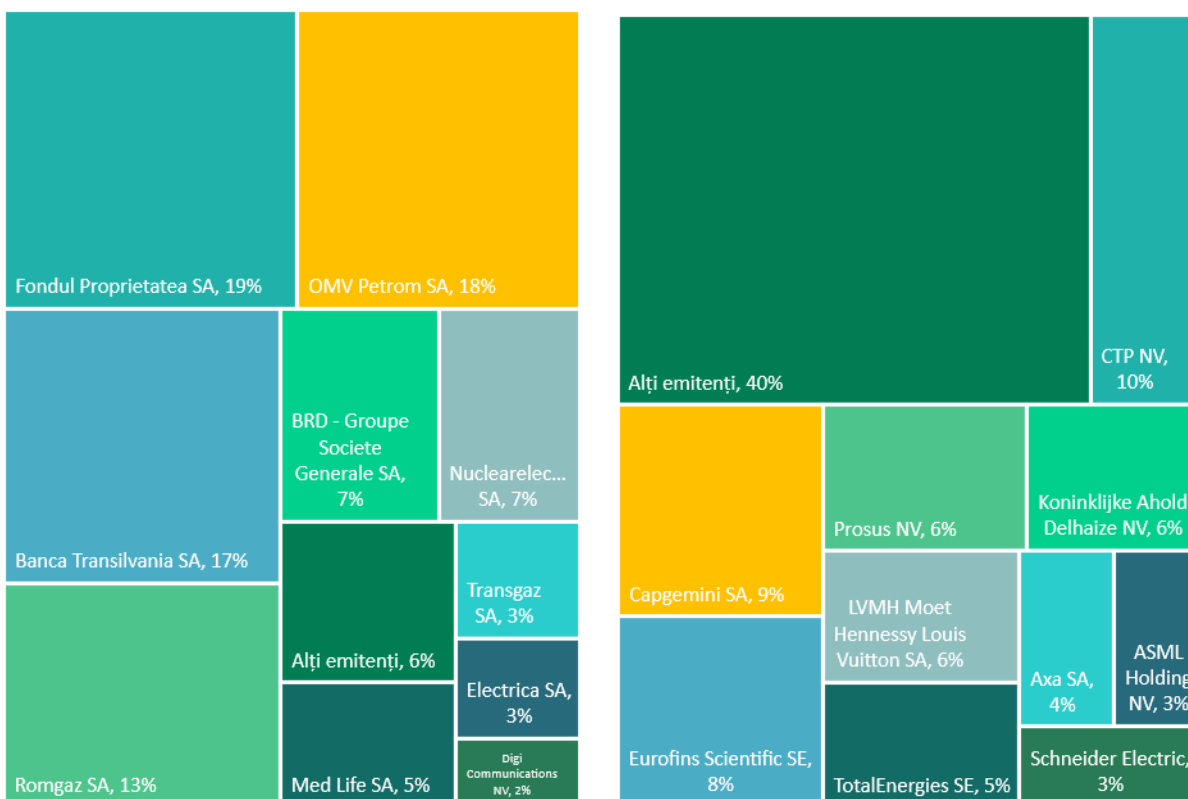
Grafic 34 Curba randamentelor titlurilor de stat

Randamentele obligațiunilor de stat din România au înregistrat creșteri semnificative pentru toate maturitățile (6M – 10Y) la finalul lunii septembrie 2022 față de 30 septembrie 2021. Curba randamentelor pentru titlurile de stat se menține ascendentă, ceea ce indică o creștere a riscului de credit.

Fondurile de pensii administrate privat investesc în emitenți care respectă guvernanta corporativă și sunt transparente. La 30 septembrie 2022, sistemul pensiilor administrate privat din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 21%. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (93%), restul fiind emitenți din alte state (7%).

Grafic 35 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 30 septembrie 2022

La 30 septembrie 2022, principalii emitenți de acțiuni sunt companiile aflate în topul celor mai tranzacționate companii pe segmentul principal la BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Franța, Germania sau Olanda.

Începând cu anul 2013, instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcarea la piață. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Prin natura lor, fondurile de pensii private sunt investitori pe termen lung, neavând comportament speculativ, ci mai degrabă unul de păstrare a instrumentelor până la maturitate și încasarea periodică a drepturilor ce li se cuvin aferente acestora (cupoane, dividende etc.).

Pe parcursul istoriei sale, sistemul de pensii private din România a depășit cu bine atât crizele financiare anterioare, cât și alte episoade de volatilitate și de scăderi pe piețele financiare, acesta revenind pe o

traietorie pozitivă la scurt timp. Chiar și în acest context, performanțele anterioare nu pot constitui garanții privind rezultatele viitoare, cu atât mai mult cu cât evoluțiile curente determină multe provocări de ordin structural, având în vedere dinamica geopolitică pe plan global și tranziția către economii sustenabile din punct de vedere climatic.

4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III

La finalul lunii septembrie 2022, zece fonduri de pensii facultative erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară, fiind administrate de opt societăți de administrare a fondurilor de pensii private. Activitatea de depozitare și custodie a activelor fondurilor de pensii facultative este realizată de doi depozitari.

Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii facultative a fost de 3,33 miliarde lei la finalul lunii septembrie 2022, în creștere cu aproximativ 0,4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent și în scădere cu 2% comparativ cu luna decembrie 2021. Comparativ cu luna iunie 2022, valoarea activelor nete a crescut cu 1,1%. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 30 septembrie 2022, a fost de 604.036 persoane, la 31 decembrie 2021 fiind înregistrați un număr de 564.472 persoane.

La nivelul Pilonului III, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 30 septembrie 2022 a fost de aproximativ 158 lei/participant, în creștere cu 6% comparativ cu luna septembrie 2021. În perioada ianuarie-septembrie 2022, contribuțiile virate în sistemul de pensii facultative au fost în cuantum de aproximativ 367 milioane lei, în creștere cu 25% față de aceeași perioadă din anul 2021.

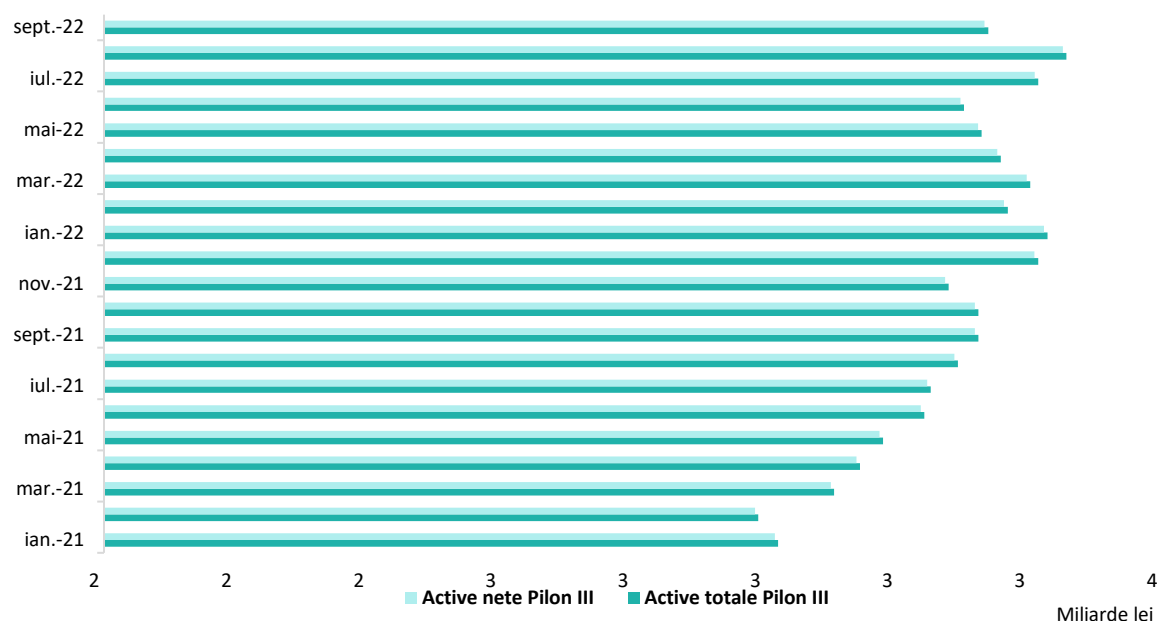
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc ridicat a fost 0,91% în septembrie 2022, în luna decembrie 2021 valoarea acesteia fiind de 6,42%. Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc mediu a înregistrat un nivel de -1,15% la finalul lunii septembrie 2022, scăzută comparativ cu cea înregistrată în luna decembrie 2021 (4,66%).

La finalul lunii septembrie 2022, valoarea medie a unui cont în sistemul pensiilor facultative era de 5.517 lei, cu 8% diminuată comparativ cu septembrie 2021, totodată reprezentând 49% din valoarea unui cont mediu din fondurile de pensii administrate privat. În intervalul ianuarie-septembrie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de aproximativ 79 milioane lei pentru aproximativ 8 mii de participanți și beneficiari.

4.1. Valoarea activelor

Activele nete ale fondurilor de pensii facultative au crescut în luna septembrie 2022 comparativ cu aceeași lună a anului anterior cu aproximativ 0,4%. Activele totale ale fondurilor de pensii facultative au avut o evoluție descendentă în prima parte a anului 2022, recuperând rapid în luna august, după care au scăzut din nou, ca urmare a contextului macroeconomic instabil.

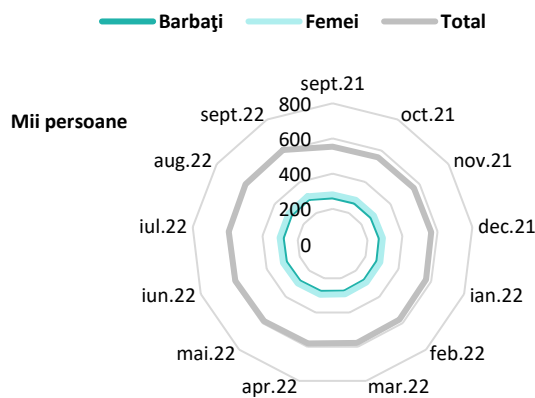
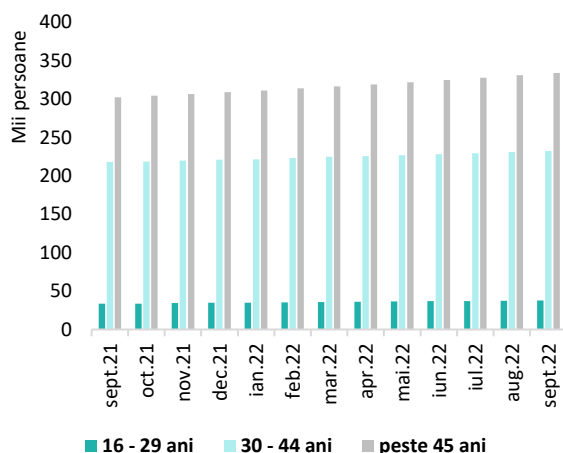
Grafic 36 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative

4.2. Participanți

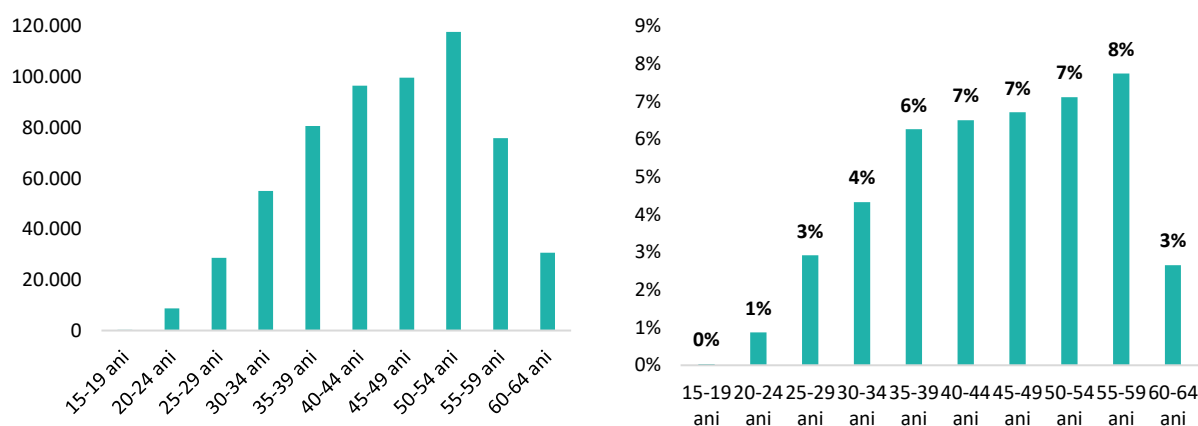
La 30 septembrie 2022, numărul total al participanților la sistemul de pensii facultative a fost de 604.036 persoane, în creștere cu 9% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. De la începutul anului până în luna septembrie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 47 mii de persoane, cu 33% mai mult față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii facultative în funcție de numărul de participanți, FPF NN Optim (37%), FPF BCR Plus (24%) și FPF NN Activ (11%) s-au menținut pe primele poziții, cumulând un procent de aproximativ 72% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

Grafic 37 Evoluția structurii participanților pe grupe de vârstă (stânga) și pe gen (dreapta)

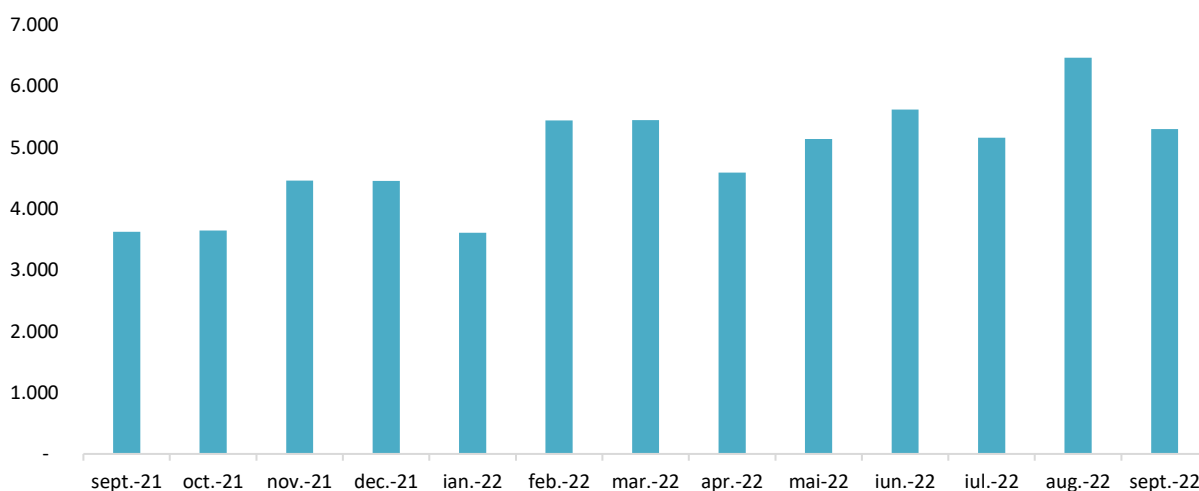
În decursul ultimelor luni, se observă o evoluție staționară a structurii participanților în funcție de vârstă acestora sau genul lor. În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 30 septembrie 2022, ponderea participanților cu vârstă cuprinsă între 16-29 ani a fost de 6% din totalul participanților, ponderea celor cu vârstă cuprinsă între 30 și 44 ani a fost de 39% și ponderea celor de peste 45 ani a fost de 55%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 51%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 49%.

Grafic 38 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta)

Se observă un grad scăzut de penetrare a pensiilor facultative, care oscilează între 4 și 8% din populație pentru cele mai multe grupe de vârstă. Având în vedere evoluția demografică, care va pune presiune pe sistemul public de pensii, precum și valoarea relativ scăzută a contului mediu aferent Pilonului II, rezultă o nevoie de a încuraja investițiile populației în sistemul pensiilor facultative.

Grafic 39 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative

Numărul de participanți nou intrați în sistem în luna septembrie 2022, a atins nivelul de 5,3 mii de persoane. În luna septembrie 2022, fondul de pensii facultative Pensia Mea a înregistrat cel mai mare număr de persoane nou intrate în sistem, pe următoarele locuri fiind FPF NN Optim și FPF Raiffeisen Acumulare.

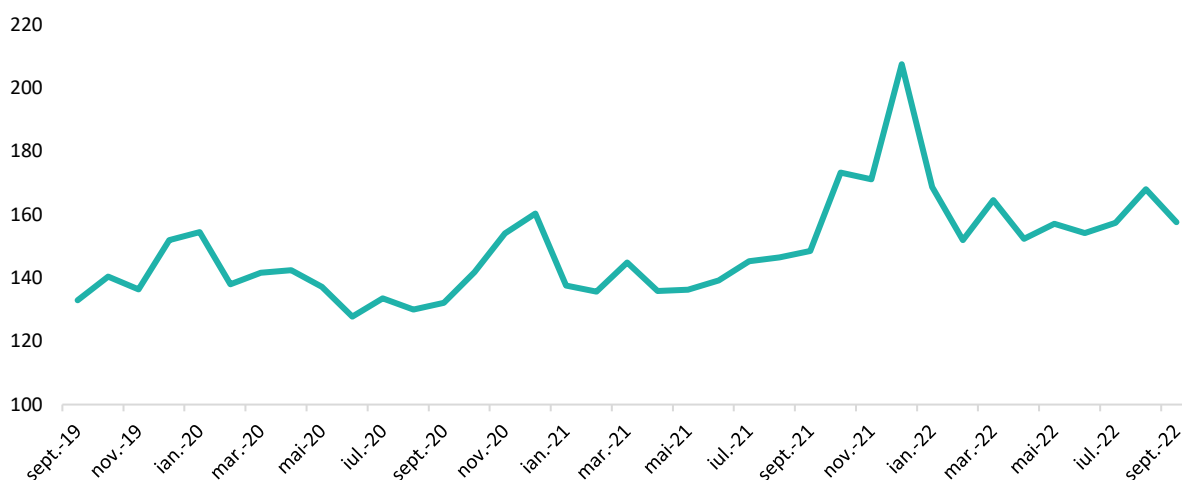
4.3. Contribuții

De la începutul anului până în luna septembrie 2022, inclusiv, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii facultative în valoare de 367 milioane lei, în creștere cu 25% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2021. În luna septembrie 2022 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 43 milioane lei, cu 19% mai mult comparativ cu luna septembrie 2021.

Contribuția medie per participant a fost de circa 158 lei în luna septembrie 2022, valoare mai mică decât în luna decembrie 2021 și în creștere față de aceeași lună a anului 2021. Aceasta a cunoscut o evoluție pozitivă continuă de la înființarea sistemului de pensii facultative până în prezent.

În primele nouă luni ale anului 2022, contribuțiile totale brute au înregistrat o creștere de 25% față de perioada corespondentă a anului 2021, după ce, de-a lungul anului 2021, au înregistrat o creștere de 16% față de anul anterior, iar în 2020 înregistraseră o creștere de 8% față de 2019.

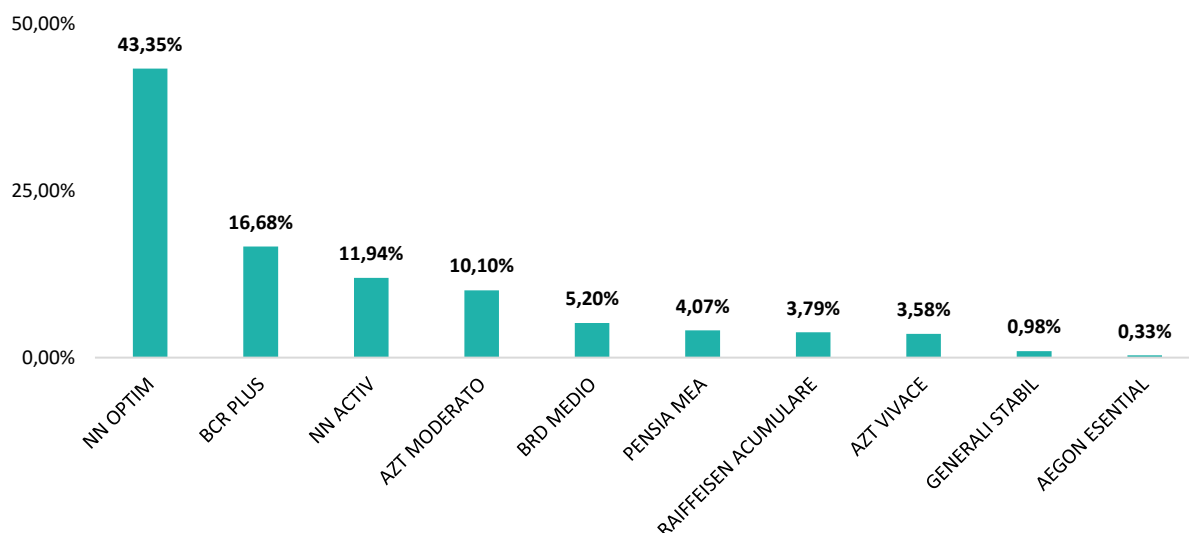
Grafic 40 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate

Grafic 41 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)

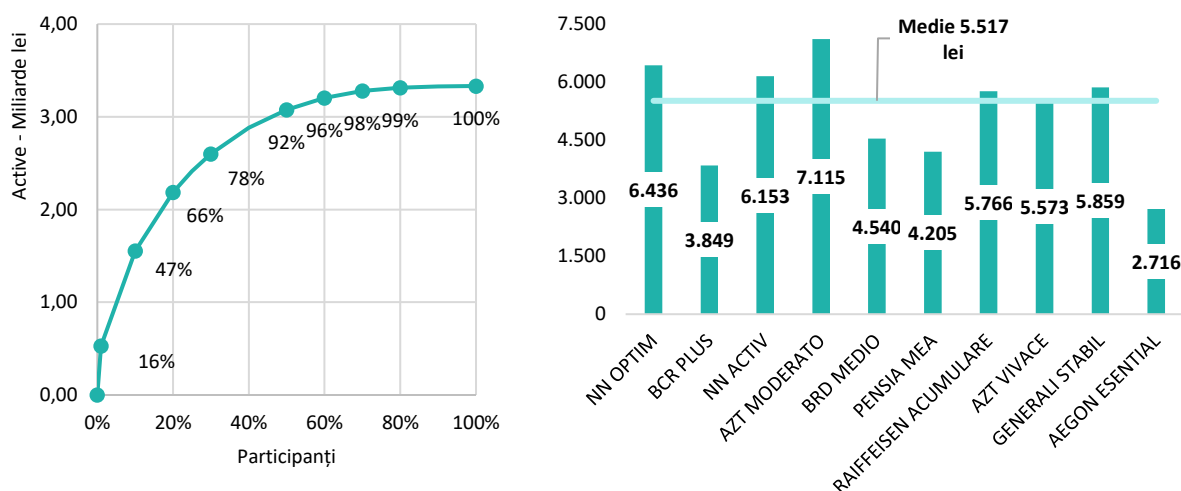

Grafic 42 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022

Se observă o concentrare a fondurilor de pensii facultative chiar mai puternică decât în cazul fondurilor de pensii administrate privat (pilonul II), fondurile administrate de NN ASIGURĂRI deținând 55% din piață.

Grafic 43 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2022

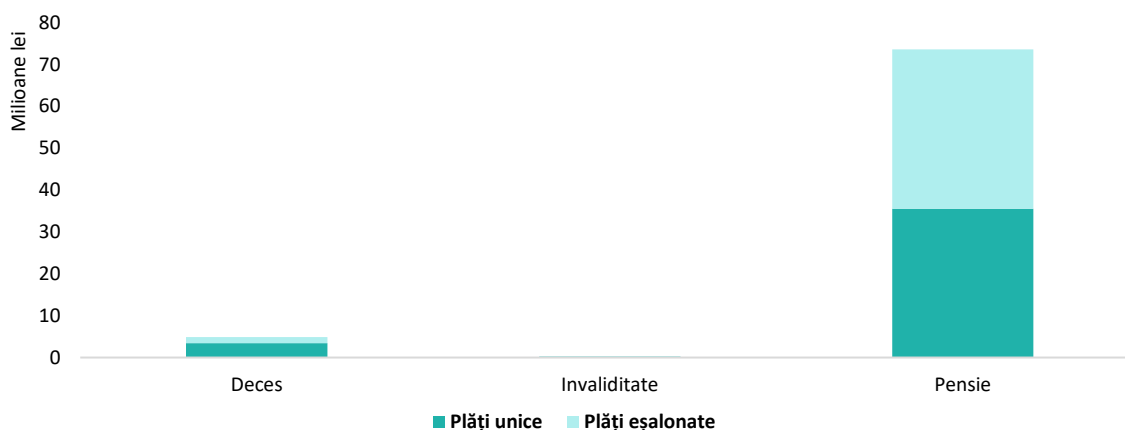

Valoarea medie a conturilor participanților înregistrează o variație semnificativă între diferitele fonduri, cu valori cuprinse între 2.716 lei și 7.115 lei. Ca și în cazul pilonului II, valoarea activelor deținute de participanți înregistrează o concentrare ridicată, un procent de 10% din participanți totalizând 47% din active. Cea mai mare valoare a unui cont este de 1,44 milioane lei, în timp ce 20% din participanți dețin active în valoare de sub 409 lei.

4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

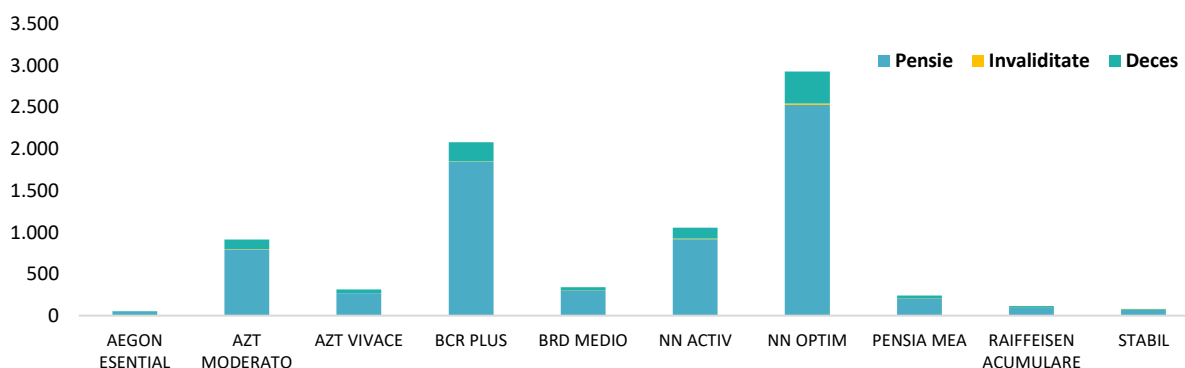
Pe parcursul primelor trei trimestre ale anului 2022, au fost efectuate plăți ale activului personal net în cuantum de aproximativ 79 milioane lei către aproximativ 8 mii de participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 93,38% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 6,21% ca urmare a decesului participantului și 0,41% ca urmare a invalidității.

Grafic 44 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2022

Modalitatea de plată a activului personal net preferată de către participanți/beneficiari în primele nouă luni ale anului 2022 a fost plata unică, în procent de 59% din totalul plăților efectuate de fondurile de pensii facultative. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 36 de milioane lei și plăți eşalonate în valoare de 38 de milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 3 milioane de lei și plăți eşalonate în cuantum de 1,5 milioane de lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Ca urmare a invalidității, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 194 de mii de lei aferent plăților unice și 128 de mii de lei prin plăți eşalonate.

Grafic 45 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2022

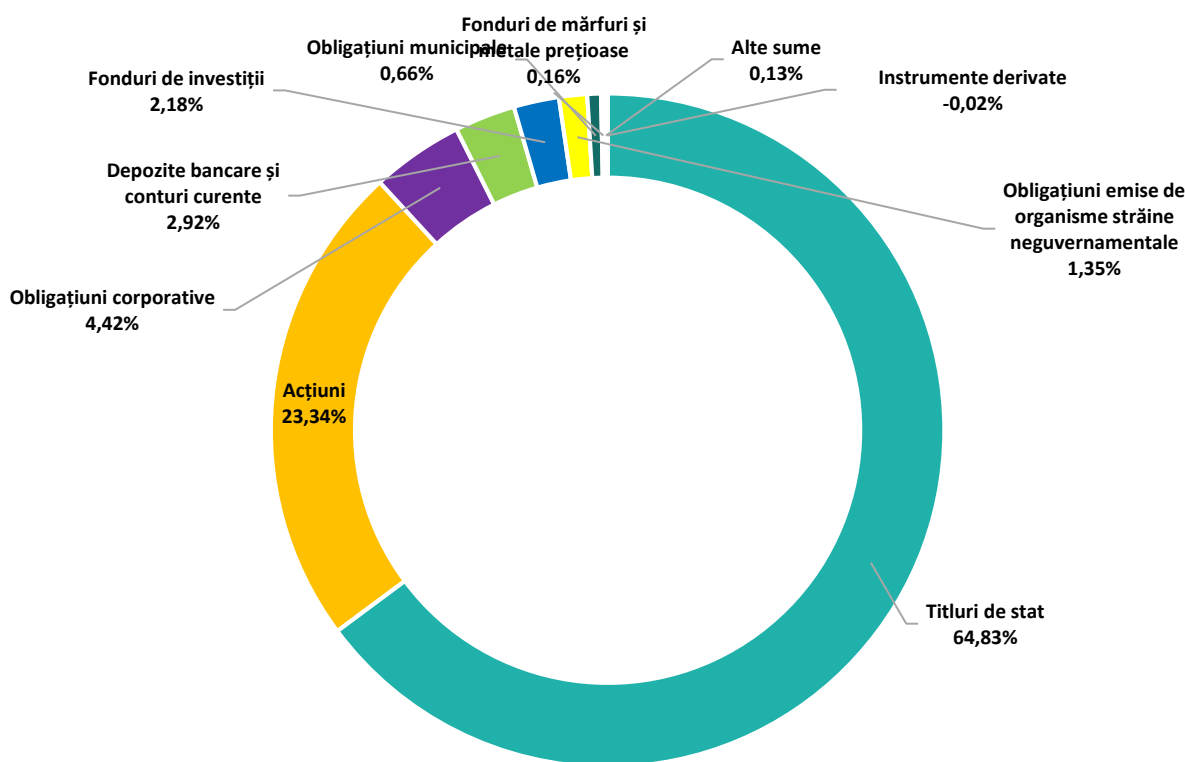
Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele nouă luni ale anului 2022 au fost înregistrate de FPF NN Optim (36%), FPF BCR Plus (26%) și FPF NN Activ (13%). Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii facultative.

4.5. Structura investițiilor

La finalul lunii septembrie 2022, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii facultative. Investițiile fondurilor de pensii facultative în titluri de stat au reprezentat 65% din totalul activelor la 30 septembrie 2022, un procent de 61% fiind înregistrat la finalul anului 2021. Investițiile în acțiuni au reprezentat 23% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul III. O altă categorie importantă de active financiare în care au investit fondurile de pensii facultative este reprezentată de obligațiunile corporative și depozitele bancare.

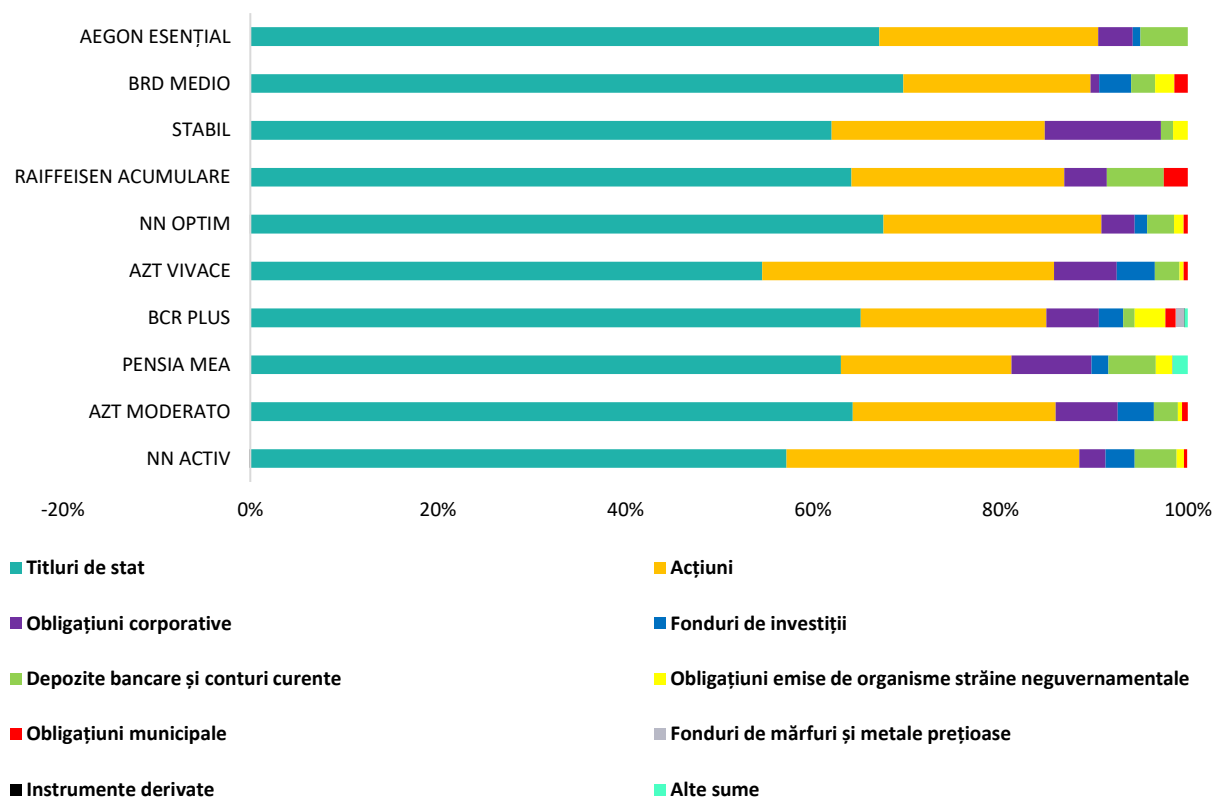
Pe toată durata funcționării fondului de pensii private, administratorul investește activele acestuia în instrumentele financiare prevăzute de *Legea nr. 204/2011 privind pensiile facultative cu modificările și completările ulterioare* și de *Norma nr. 11/2011 privind investirea și evaluarea activelor fondurilor de pensii private*, cu respectarea limitelor impuse pentru fiecare clasă de active. Astfel, fondurile de pensii facultative pot deține titluri de stat în portofoliu în procent maxim de 70%, iar acțiuni în procent de maximum 50%.

Grafic 46 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022

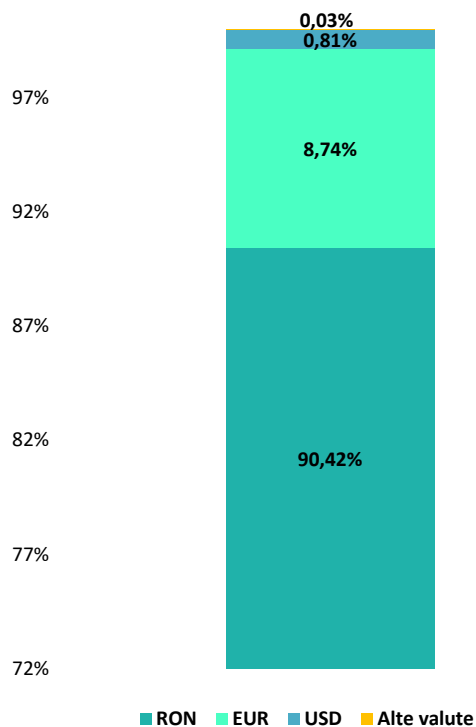

Toate fondurile de pensii facultative au investit majoritar în titluri de stat, în procente de peste 54% din activele totale. Dintre cele zece fonduri de pensii facultative, FPF BRD Medio, FPF NN Optim și FPF Aegon Esențial au investit cel mai mare procent în titluri de stat, având niveluri cuprinse între 67 și 70%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii facultative în procente semnificative.

Grafic 47 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022

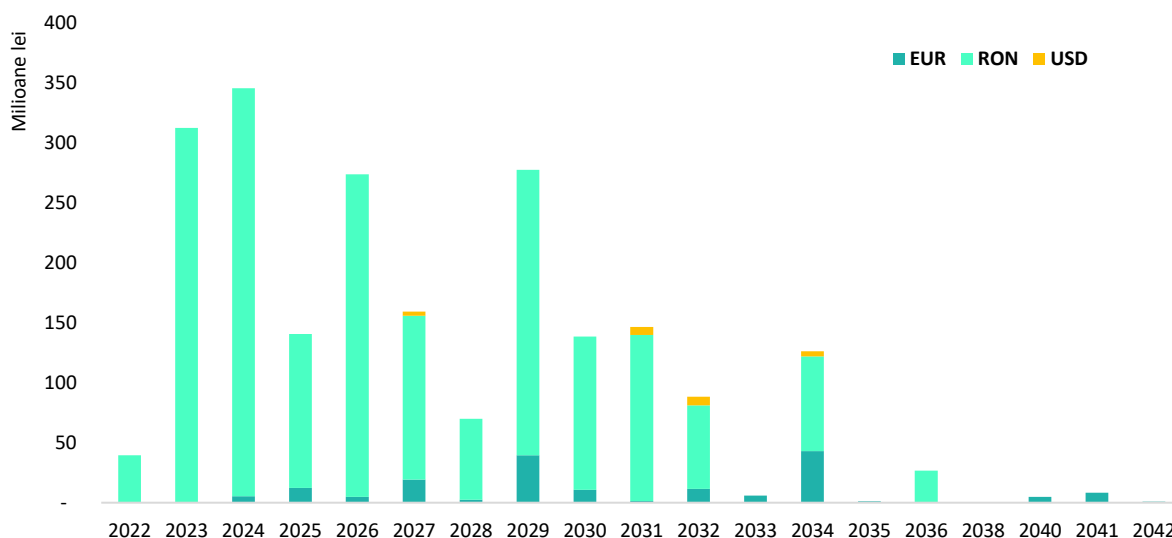
Grafic 48 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022

Investițiile locale ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat un procent de aproximativ 90%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (9%) și dolar american (1%) la finalul lunii septembrie 2022. Doi administratori ai fondurilor de pensii facultative au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar în luna septembrie 2022.

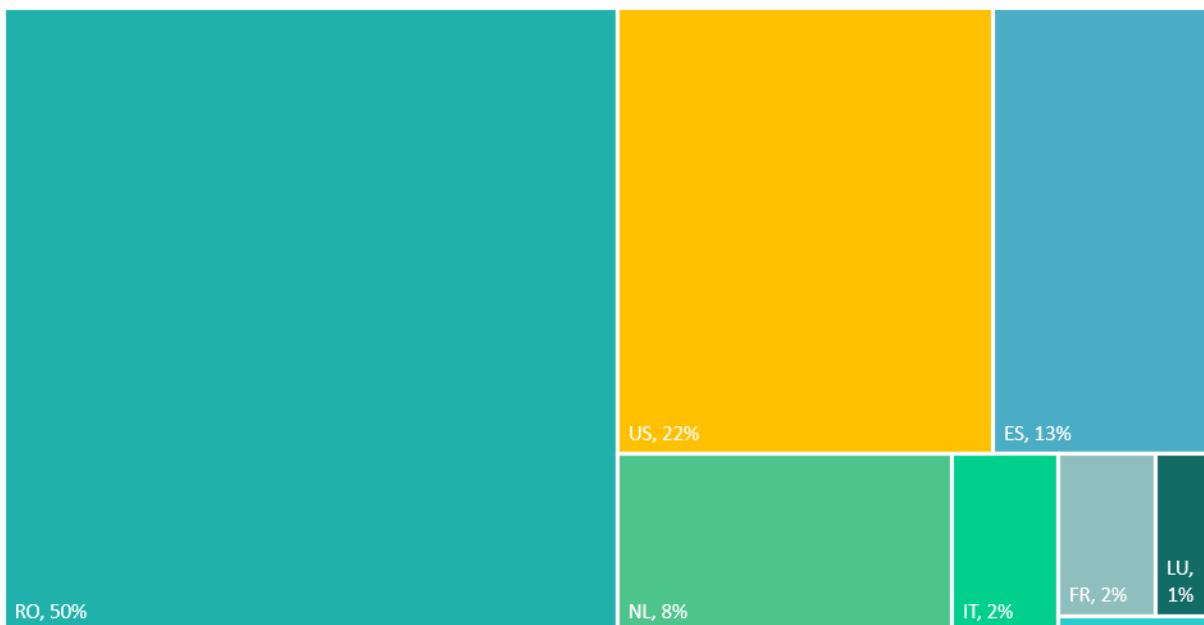
Titlurile de stat denuminate în lei înregistrează un procent semnificativ (91%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii facultative la 30 septembrie 2022, cele denuminate în euro fiind 8% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2034.

Grafic 49 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022

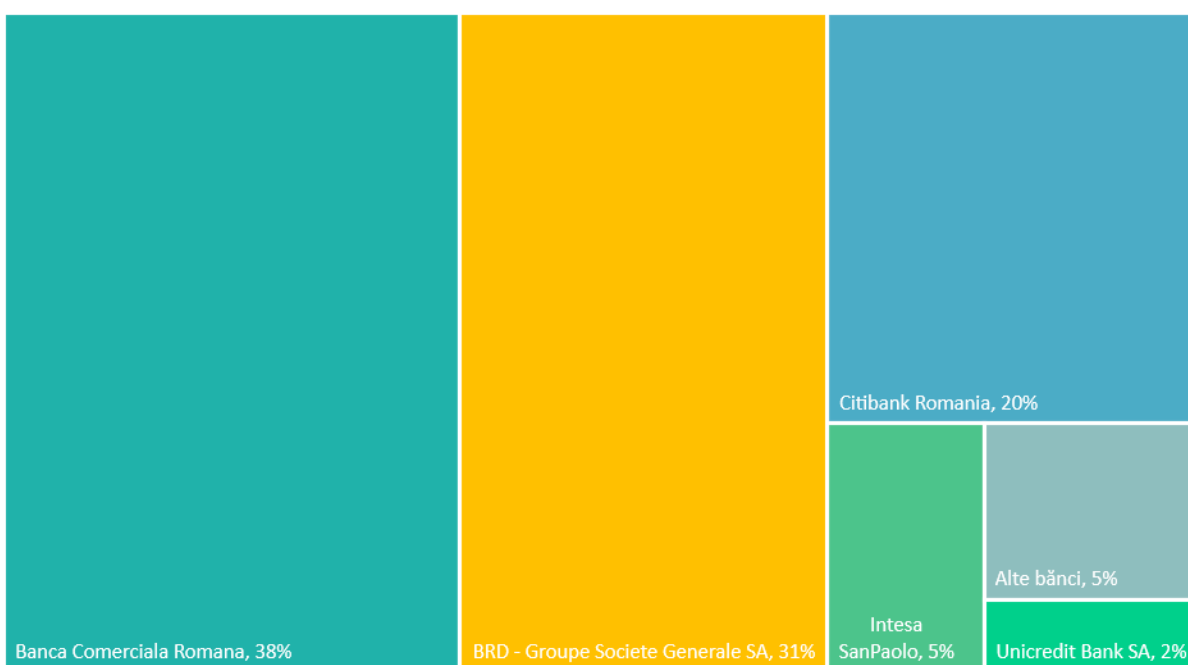
La finalul lunii septembrie 2022, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de aproximativ 148 de milioane de lei, cu o pondere de circa 4% în totalul activelor fondurilor de pensii facultative. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale au atins un procent de circa 1%, investițiile în obligațiuni municipale fiind tot de 1%.

Grafic 50 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2022

Din totalul obligațiunilor corporative, fondurile de pensii facultative au investit 50% în obligațiuni corporative românești, 22% în obligațiuni corporative emise de emitenți din SUA, respectiv 13% în obligațiuni corporative emise de emitenți din Spania. Obligațiunile corporative în care au investit fondurile de pensii facultative sunt emise de Banca Comercială Română în procent de 36% din totalul obligațiunilor corporative, cele emise de Raiffeisen Bank SA sunt în procent de 9% și cele emise de alte companii sunt în procent de 5%.

Grafic 51 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2022

Plasamentele fondurilor de pensii facultative în depozite bancare și conturi curente au înregistrat un nivel de peste 97 de milioane de lei la finalul lunii septembrie a anului 2022. Principalele cinci instituții la care fondurile de pensii facultative dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: Banca Comercială Română, BRD - Groupe Société Générale SA, Citibank România, Intesa SanPaolo și Unicredit Banks SA.

4.6. Rate de rentabilitate

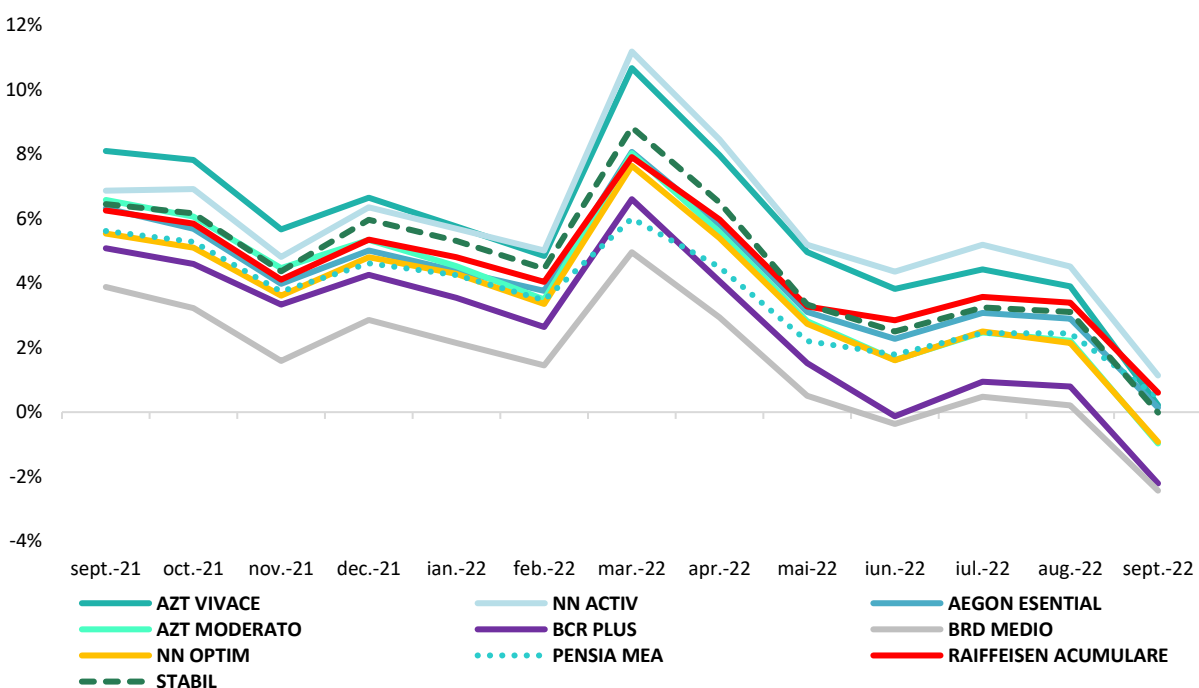
Rata de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative reprezintă rata anualizată a produsului randamentelor zilnice, măsurată pe o perioadă de 24 de luni. Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat următoarele valori la finalul lunii septembrie 2022 comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 4 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

Denumire fond de pensii facultative	Septembrie 2021	Septembrie 2022
AZT VIVACE	8,0892%	0,2163%
NN ACTIV	6,8600%	1,1363%
AEGON ESENȚIAL	6,3131%	0,1394%
AZT MODERATO	6,5751%	-0,9712%
BCR PLUS	5,0801%	-2,2089%
BRD MEDIO	3,8750%	-2,4307%
NN OPTIM	5,5325%	-0,9235%
PENSIA MEA	5,6092%	0,4606%
RAIFFEISEN ACUMULARE	6,2434%	0,6027%
STABIL	6,4418%	-0,0137%

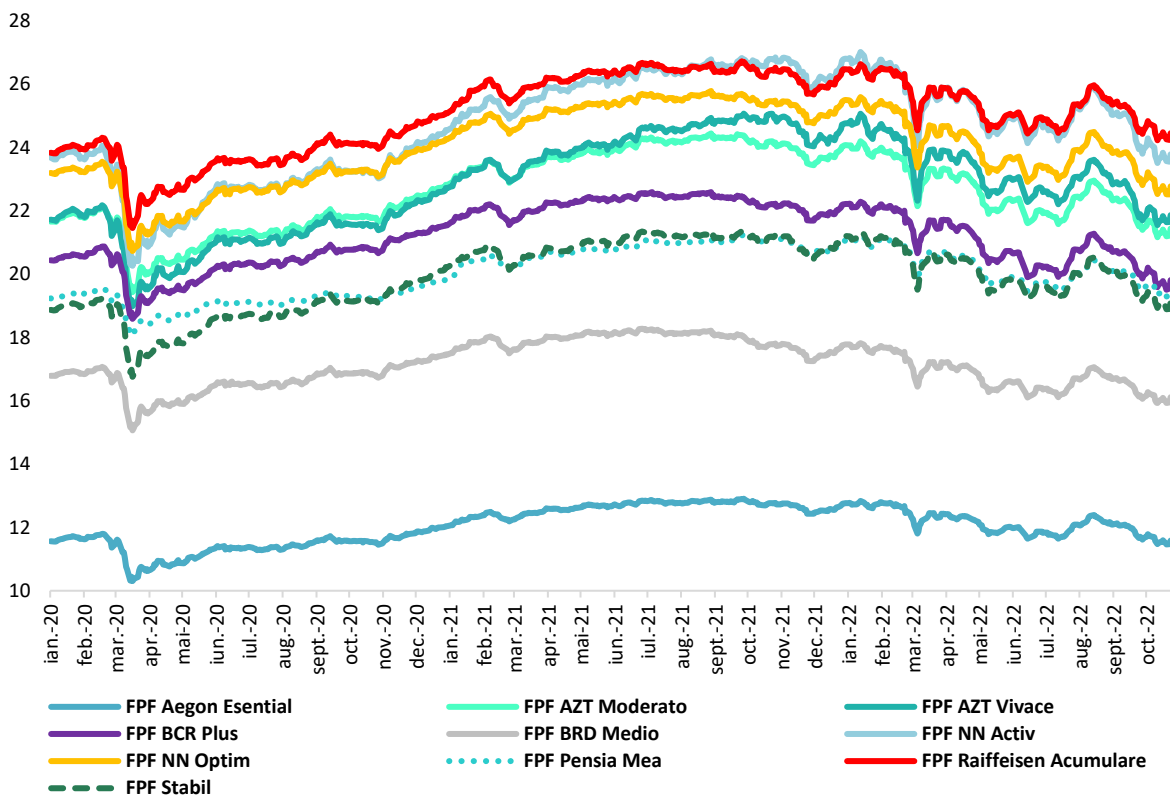
Toate fondurile de pensii facultative au înregistrat diminuări ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul lunii septembrie 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Cea mai accentuată scădere a fost înregistrată de FPF BRD Medio, în timp ce FPF NN Activ a avut cea mai mică scădere.

Grafic 52 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

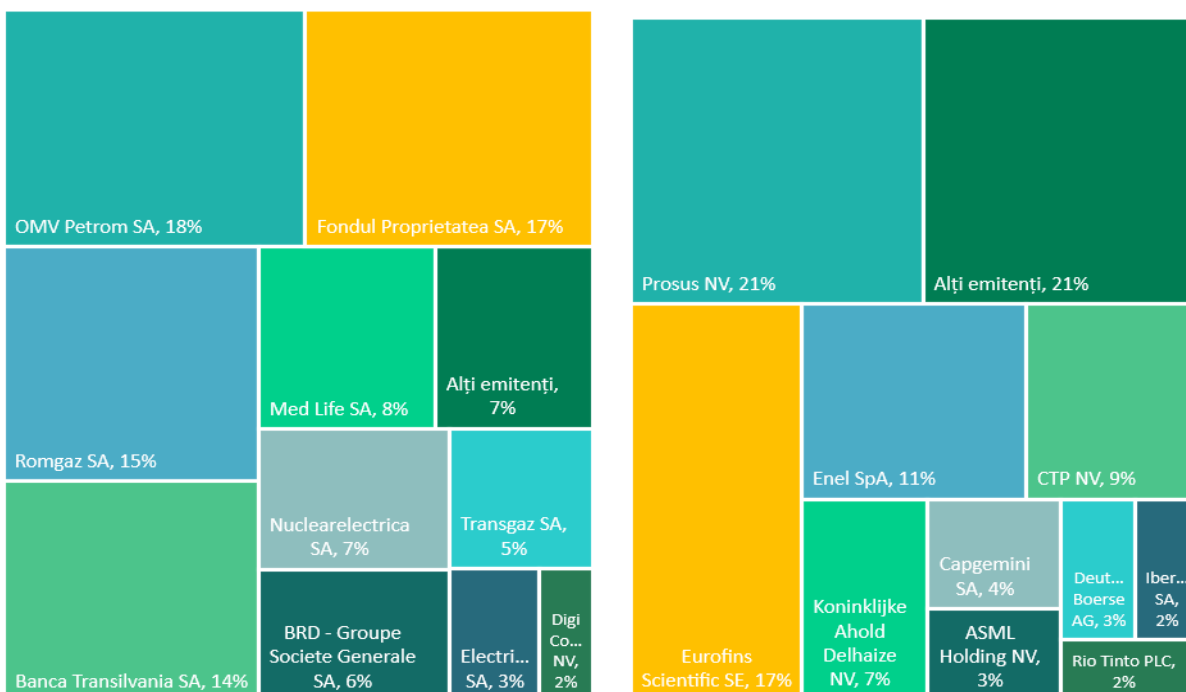
Valoarea unității de fond (VUAN) reprezintă raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată și numărul total de unități ale fondului la aceeași dată. În trimestrul III 2022, trendul valorilor unitare ale activelor nete ale fondurilor de pensii facultative se află în scădere.

Grafic 53 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)

Fondurile de pensii din Pilonul III investesc în emitenți care respectă guvernanța corporativă și sunt transparente. La 30 septembrie 2022, sistemul pensiilor facultative din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 23%. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (94%), restul fiind emitenți din alte state (6%).

Grafic 54 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)

Ca și în cazul Pilonului II, fondurile de pensii facultative au investit cel mai mare procent din acțiuni în emitenți listați pe piața reglementată a BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Olanda, Luxemburg sau Germania.

Pe fondul unui risc de piață ridicat și al persistenței ratelor ridicate ale dobânzii, fondurile de pensii facultative s-au confruntat cu scăderi ale valorilor unitare ale activelor nete, ceea ce a determinat, implicit, scăderi ale ratelor de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative. Așa cum am menționat în cazul Pilonului II, activele fondurilor de pensii mai pot înregistra scăderi în perioada următoare pe măsură ce perspectivele macrofinanciare se înrăutățesc, acestea fiind direct influențate de mecanismul de evaluare prin marcarea la piață. De-a lungul perioadei de funcționare, fondurile de pensii private s-au mai întâlnit cu astfel de episoade de scăderi, însă au revenit la scurt timp pe un trend ascendent.

5. Fondurile de pensii ocupaționale

Schimbarea structurii de vârstă a populației influențată de creșterea speranței de viață și scăderea natalității, tendință care, conform estimărilor, se va menține și în următoarele decenii, va pune probleme semnificative sistemului de pensii de stat din perspectiva asigurării unui trai satisfăcător beneficiarilor. La nivel internațional s-a găsit o soluție pentru a elimina dependența exclusivă de pensia de stat, și anume promovarea pensiilor private ca instrument de economisire pe termen lung, complementar pensiei de stat. Astfel, fondurile de pensii private, cele obligatorii, dar mai ales cele facultative vor suplimenta venitul obținut din pensia de stat, astfel încât diferența dintre nivelul ultimelor venituri salariale și cele din pensie să fie cât mai mică. Fondurile de pensii private contribuie la o dezvoltare sustenabilă a cadrului macroeconomic, iar la nivel individual asigură securitate și bunăstare financiară la pensie.

Legea nr. 1/2020 privind pensiile ocupaționale transpune în legislația românească prevederile Directivei UE 2016/2341, IORP II, stabilind condițiile pentru înființarea fondurilor de pensii ocupaționale. Fondurile de pensii ocupaționale au la bază o formă de parteneriat social între angajator și angajații săi, fiind totodată și un factor de stimulare și recompensare a salariaților, precum și de retenție a acestora. Astfel, angajatorul este cel care propune schema de pensii pentru toți salariații, în cadrul contractului colectiv de muncă, și, totodată, în considerarea interesului său legitim de contribuitor la fond, îi reprezintă pe aceștia în relația cu administratorul, care înființează și administrează fondul de pensii ocupaționale.

În anul 2020, au fost elaborate 14 norme în vederea implementării sistemului de pensii ocupaționale. În anul 2021, a fost emisă o singură normă în vederea detalierii unor condiții privind autorizarea administratorilor de pensii ocupaționale. În anul 2022, până în prezent, a fost emisă o normă referitoare la calculul actuarial al provizionului tehnic pentru fondurile de pensii ocupaționale. De asemenea, în ședința Consiliului ASF din data de 09.02.2022 a fost aprobată cererea BCR PENSII, Societate de Administrare a Fondurilor de Pensii Private SA, de autorizare ca administrator al fondurilor de pensii ocupaționale.

De asemenea, în vederea furnizării de informații utile tuturor celor interesați de conceptul, mecanismul de funcționare și beneficiile pensiilor ocupaționale, ASF a elaborat, în anul 2021, materialul „GHIDUL ANGAJATORULUI - Scheme de pensii ocupaționale”, spre a fi publicat pe pagina sa de internet. Angajatorul reprezintă o parte importantă în construcția sistemului de pensii ocupaționale, care necesită îndrumare în procesul de înființare a unei scheme de pensii ocupaționale. *Ghidul angajatorului - Scheme de pensii ocupaționale* cuprinde o serie de informații privind tipurile de scheme de pensii ocupaționale, fondurile de pensii ocupaționale, administratorii acestora, participanții la un fond, aspecte referitoare la contribuțiile, drepturile și obligațiile acestora, transferul activului personal sau încetarea plăților, precum și rolul Autorității de Supraveghere Financiară în reglementarea, autorizarea, supravegherea și controlul entităților care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

Introducerea unei noi componente de acumulare în vederea obținerii unei pensii ocupaționale contribuie la dezvoltarea unei culturi bazate pe economisire pe termen lung și asigură un flux de capital autohton economiei prin intermediul investițiilor realizate de fondurile de pensii ocupaționale. În același timp, se creează premisele pentru asigurarea unui venit de înlocuire cât mai ridicat pentru viitorii pensionari, printr-un efort comun al angajatorilor și angajaților.

Lista grafice

Grafic 1 Prognozele FMI ale PIB-ului	5
Grafic 2 Evoluția PIB real, variație procentuală față de aceeași perioadă a anului precedent, date ajustate sezonier și calendaristic.....	6
Grafic 3 Rata șomajului (ianuarie 2007 – septembrie 2022), date ajustate sezonier.....	7
Grafic 4 Câștigul salarial brut.....	8
Grafic 5 IAPC pe componente pentru Zona Euro și prognoza BCE	9
Grafic 6 Inflația (IPC) și prognoza BNR a IPC.....	9
Grafic 7 Indicatorul ESI	10
Grafic 8 Componentele indicelui ESI.....	11
Grafic 9 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2021	13
Grafic 10 Structura investițională a mijloacelor de economisire pentru pensionare în statele europene în anul 2021 (%).....	15
Grafic 11 Rata anuală reală de rentabilitate a investițiilor, în anul 2021 (%)	16
Grafic 12 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private	17
Grafic 13 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 30 septembrie 2022)	18
Grafic 14 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)	18
Grafic 15 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)	19
Grafic 16 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat	21
Grafic 17 Structura pe vârste la 30 septembrie 2022 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare a pensiilor private (dreapta)	21
Grafic 18 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem și a gradului de repartizare aleatorie	22
Grafic 19 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant	23
Grafic 20 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022 ..	23
Grafic 21 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna septembrie 2022	23
Grafic 22 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 235 milioane) în luna septembrie 2022	24
Grafic 23 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2022	24
Grafic 24 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2022	25
Grafic 25 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2022.....	25
Grafic 26 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022	26
Grafic 27 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022 ..	27
Grafic 28 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022.....	27
Grafic 29 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2022.....	28
Grafic 30 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2022	28
Grafic 31 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2022	29
Grafic 32 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat	30
Grafic 33 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)	31
Grafic 34 Curba randamentelor titlurilor de stat.....	31
Grafic 35 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 30 septembrie 2022	32

Grafic 36 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative	35
Grafic 37 Evoluția structurii participanților pe grupe de vârstă (stânga) și pe gen (dreapta)	35
Grafic 38 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta)	36
Grafic 39 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative	36
Grafic 40 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate.....	37
Grafic 41 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)	37
Grafic 42 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022	38
Grafic 43 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2022	38
Grafic 44 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2022	39
Grafic 45 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2022	39
Grafic 46 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022	40
Grafic 47 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022.....	41
Grafic 48 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022	41
Grafic 49 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2022.....	42
Grafic 50 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2022	42
Grafic 51 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2022	43
Grafic 52 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative	44
Grafic 53 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)	45
Grafic 54 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)	46

Lista tabele

Tabel 1 Previziuni ale creșterii economice pentru România	6
Tabel 2 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)	12
Tabel 3 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat	30
Tabel 4 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative	44